

4. LITTERATUR KYSTENS STEINALDER I AUST-AGDER

- Akerman, K. 2006. "High tech-low tech: lithic technology in the Kimberley Region of Western Australia". In J. Apel and K. Knutsson (eds.). *Skilled Production and Social Reproduction. Aspects of Traditional Stone-Tool Technologies*: 323–346. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (SAU Stone Studies, 2).
- Alperson-Afil, N. 2012. "Archaeology of fire: Methodological aspects of reconstructing fire history of prehistoric archaeological sites". *Earth-Science Reviews* 113: 111–119.
- Ambrose, S.H. 2002. "Small Things Remembered: Origins of Early Microlithic Industries in Sub-Saharan Africa". *Archaeological Papers of the American Anthropological Association* 12/1: 9–29.
- Amundsen, T. 2012a. "Pauler 3. Boplass fra tidligmesolitikum". I L. Jaksland (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind 2, *Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum*: 171–240. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (KHM Varia, 80).
- Amundsen, T. 2012b. "Pauler 5. Boplass fra tidligmesolitikum". I L. Jaksland (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind 2, *Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum*: 241–265. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (KHM Varia, 80).
- Amundsen, T. 2012c. "Sky 1. Rasteplass fra tidligmesolitikum". I L. Jaksland (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind 3, *Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum og senere*: 125–134. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (KHM Varia, 81).
- Amundsen, Ø.M. 2000. *Neolitikum i Agder og Telemark. En komparativ analyse av keramikk og flintøkser*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Oslo.
- Amundsen, Ø.M., S. Knutsen, A. Mjærum og G. Reitan 2006. "Nøkleby i Ski, Akershus – en tidligeolittisk jordbruksboplass?". *Primitive tider* 9: 85–96.
- Andersen, B.G. 1960. "Sørlandet i sen- og postglacial tid (English summary)". *Norges Geologiske Undersøkelse* 210: 1–142.
- Andersen, B.G. 1976. "Hove. Naturinventering". Rådet for Hove leir og friluftssenter.
- Anderson, P.C. 2013. "Neolithic Tools Used For Stripping Ears From Hulled Cereals: An Update". In P.C. Anderson, C. Cheval and A. Durand (eds.). *An Interdisciplinary Focus on Plant-Working Tools*: 89–102. Antibes: Éditions APDCA.
- Andersson, S., C. Cullberg, K.R. Svensson og J. Wigforss 1975. *Sorteringsschema för kärn och skivvyxor av flinta*. Stockholm: Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. (Antikvariskt arkiv, 58).
- Apel, J. 2001. *Daggers, Knowledge & Power. The Social Aspects of Flint-Dagger Technology in Scandinavia 2350–1500 Cal BC*. Uppsala: KtK. (Coast to Coast-books, 3).
- Apel, J.-E., Y. Bäckström, F. Hallgren, K. Knutsson, P. Lekberg, E. Olsson, M. Steineke og L. Sundström 1995. "Fågelbacken och trattbägarsamhället. Samhällsorganisation och rituella samlingsplatser vid övergången till en bofast tillvaro i östra Mellansverige". *TOR Tidsskrift för arkeologi* 27: 47–132.
- Apel, J., C. Hadevik and L. Sundström 1997. "Burning down the house. The transformational use of fire and other aspects of an Early Neolithic TRB site in eastern central Sweden". Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. *TOR Tidsskrift för arkeologi* 29: 5–48.
- Armour-Chelu, M. and P. Andrews 1994. "Some effects of bioturbation by earthworms". *Journal of Archaeological Science* 21: 433–443.
- Assaf, E., R. Barkai and A. Gopher 2016. "Knowledge transmission and apprentice flint-knappers in the Acheulo-Yabrudian: A case study from Qesem cave, Israel". *Quaternary International* 398: 70–85.
- Asprem, F. 2012. "Neolitiseringsen i Midt-Norge – en utvikling i flere trinn"? I F. Kaul og L. Sørensen (red.). *Agrarsamfundenes ekspansjon i nord*: 142–151. København: Nationalmuseet.
- Asprem, F. 2013. "The earliest agriculture in Central Norway – an overview of indications from the Steinkjer area in North Trøndelag". In D.L. Mahler (ed.). *The Border of Farming – Shetland and Scandinavia. Neolithic and Bronze Age Farming*: 177–181. Copenhagen: The National Museum of Denmark.
- Aune, B. 1993. "Klima. Hovedtema 3, Luft og vann". *Nasjonalatlas for Norge*. Statens kartverk.
- Aveling, E.M. and C. Heron 1998. "Identification of Birch Bark Tar at the Mesolithic Site of Star Carr". *Ancient Biomolecules* 2: 69–80.
- Ballin, T.B. 1996. *Klassifikasjonssystem for stenartefakter*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling, Universitetet i Oslo. (UO Varia, 36).
- Ballin, T.B. 1998. *Oslofjordforbindelsen. Arkæologiske undersøkelser ved Drøbaksundet*, Oslo: Universitetets Oldsaksamling, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 48).
- Ballin, T.B. 1999a. "The Middle Mesolithic in Southern Norway". In J. Boaz (ed.): *The Mesolithic in Central Scandinavia*: 203–215. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets oldsaksamlings skrifter. Ny rekke, 22. Oslo).

- Ballin, T.B. 1999b. "Bipolar Cores in Southern Norway: Classification, Chronology and Geography". *Lithics* 20: 13–22.
- Ballin, T.B. 1999c. *Kronologiske og regionale forhold i sydnorsk steinalder. En analyse med utgangspunkt i bopladserne ved Lundevågen (Farsundprosjektet)*. Doktoravhandling: Aarhus universitet.
- Ballin, T.B. og O.L. Jensen 1995. *Farsundprosjektet – steinalderbopladser på Lista*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling, Universitetet i Oslo. (UO Varia, 29).
- Bamforth, D.B. and N. Finlay 2008. "Introduction: Archaeological approaches to Lithic production and skill". *Journal of Archaeological Method and Theory* 15: 1–27.
- Bang-Andersen, S. 1988. "New findings spotlighting the Earliest Postglacial Settlement in Southwest-Norway". I E. Solheim-Pedersen (red.). *Artikkelsamling II*: 39–51. Stavanger: Arkeologisk museum. (AmS-Skrifter, 12).
- Bang-Andersen, S. 1990. "The Myrvatn Group, a Preboreal Find-Complex in Southwest Norway". In P.M. Vermeersch and P. Van Peer (eds.). *Contributions to the Mesolithic in Europe. Papers presented at the Fourth International Symposium "The Mesolithic in Europe"*: 215–226. Leuven: Leuven University Press.
- Bang-Andersen, S. 1996. "Coast/Inland Relations in the Mesolithic of Southern Norway". *World Archaeology* 27/3: 427–443.
- Bang-Andersen, S. 2003. "Southwest Norway at the Pleistocene/Holocene Transition: Landscape Development, Colonization, Settlement Types, Settlement Patterns". *Norwegian Archaeological Review* 36/1: 5–25.
- Barrett, L.R. and R.J. Schaetzl 1993. "Soil Development and Spatial Variability on Geomorphic Surfaces of Different Age". *Physical Geography* 14/1: 39–55.
- Bartholin, T., J.H. Larsen og P.H. Mikkelsen 2015. Rapport vedr. detaljert vedanatommisk analyse, KHM 2013/7602, C 59688, C 59683, C 59689, E18 Tvedestrand–Arendal (FHM 4296/1816). Moesgaard museum.
- Beck, M.E. 2015. "Natural and Cultural Formation Processes". In M. Carver, B. Gaydarska and S. Monton-Subias (eds.). *Field Archaeology from Around the World. Ideas and Approaches*: 11–17. London: Springer International Publishing.
- Behre, K.-E. 2007. "Evidence for Mesolithic agriculture in and around central Europe"? *Vegetation History and Archaeobotany* 16/2&3: 203–219.
- Behre, K.-E. and D. Kučan 1986. "Die Reflexion archäologisch bekannter Siedlungen in Pollendiagrammen verschiedener Entfernung – Beispiele aus der Siedlungskammer Flögeln, Nordwestdeutschland". In K.-E. Behre (ed.). *Anthropogenic indicators in pollen diagrams*: 95–114. Rotterdam: A.A. Balkema.
- Bender, B. 1978. "Gatherer-Hunter to Farmer: A Social Perspective". *World Archaeology* 10/2: 204–222.
- Bengtsson, L. 1993. "Lihultyxor i Bohuslän: råmaterialen och deras härkomst". *Fornvännen* 88/3: 137–154.
- Bennett, A. 1987. *Graven: religiös och social symbol: strukturer i folkvandringstidens gravskick i Mälardalenområdet*. (Thesis and papers in North-European Archaeology 18.) Stockholm: Stockholms universitet.
- Bennike, O., S. Björck and K. Lambeck 2002. "Estimates of South Greenland late-glacial ice limits from a new relative sea level curve". *Earth and Planetary Science Letters* 197: 171–186.
- Berg, E. 1995. *Steinalderlokaliteter fra senmesolittisk tid i Vestby, Akershus: Dobbelspor/E6-prosjektet*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (UO Varia, 32).
- Berg, E. 1997. *Mesolittiske boplasser ved Årungen i Ås og Frogn, Akershus. Dobbelspor/E6-prosjektet 1996*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (UO Varia, 44).
- Bergan, H. 2002. *Drøm og virkelighet bak klosterets murer. Gimsøy nonnekloster 1110–1540*. Skien: Norgesforlaget.
- Berge, S.L. og K. Loftsgarden 2012. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Steinalderboplass fra mellom/senmesolitikum. Øytangen, 76/5, Arendal kommune, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Berge, S.L. og S. Melvold uten årstall. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Steinalderboplass. Tverdal, 76/13, Arendal kommune, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Berg-Hansen, I.M. 1999. "The availability of flint at Lista and Jæren, Southwestern Norway". In J. Boaz (ed.). *The Mesolithic of Central Scandinavia*: 255–266. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke, 22).
- Berg-Hansen, I.M. 2009. *Steinalderregistrering. Metodologi og forskningshistorie i Norge 1900–2000 med en feltstudie fra Lista i Vest-Agder*. Oslo: Kulturhistorisk museum. (KHM Varia, 75).
- Berg-Hansen, I.M. 2010. "På sporet av tidlig gårdsstruktur. Kjelsvika – en marginal bosetning fra bronsealder og jernalder i et sentralområde på Lista, Vest-Agder fylke". *Viking LXXIII*: 121–142.
- Berg-Hansen, I.M. 2017. *Den sosiale teknologien. Teknologi og tradisjon i nordvest Europa ved istidens slutt, 10600–9200 f. Kr.* Doktoravhandling: Universitetet i Oslo.
- Bergman, C.A. and M.H. Newcomer 1983. "Flint Arrowhead Breakage: Examples from Ksar Akil, Lebanon". *Journal of Field Archaeology* 10: 238–243.
- Bergstrøm, B. 1995. "Stratigraphical Evidence of a Considerable Younger Dryas Glacier Advance in Southeastern Norway". *Norsk Geologisk Tidsskrift* 75: 127–136.
- Bergstrøm, B. 1999. "Glacial geology, deglaciation chronology and sea-level changes in the southern Telemark and Vestfold counties, southeastern Norway". *NGU Bulletin* 435: 23–42.
- Bergstrøm, B. og I.J. Jansen 2001. Kwartærgeologiske kart Arendal og Tromøy M 1:50 000, med beskrivelse. Norges Geologiske Undersøkelse.

- Bergstøl, J. 1996. Synlige kvinner – usynlige menn. Graver og ideologi på Jæren i eldre jernalder. *Viking* LIX: 63–76.
- Bergsvik, K.A. 1994. “En lokaliseringanalyse av stein- og bronsealderbosetningen på Kollsnes i Øygarden, Hordaland”. I A.J. Nærøy (red). *Trollprosjektet. Arkeologiske undersøkelser på Kollsnes, Øygarden k., Hordaland 1989–1993*: 239–262. Bergen: Arkeologisk institutt, Universitetet i Bergen. (Arkeologiske rapporter, 19).
- Bergsvik, K.A. 2001. “Sedentary and mobile hunter-fishers in Stone Age western Norway”. *Arctic Anthropology* 38/1: 2–26.
- Bergsvik, K.A. 2002. *Arkeologiske undersøkelser ved Skatestraumen*. Bind I. Bergen: Universitetet i Bergen. (Arkeologiske avhandlinger og rapporter fra Universitetet i Bergen, 7).
- Bergsvik, K.A. 2003. “Mesolithic Ethnicity – Too Hard to Handle”? In L. Larsson, H. Kindgren, K. Knutsson, D. Loeffler and A. Åkerlund (eds.). *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm 2000*: 290–301. Oxford: Oxbow Books.
- Bergsvik, K.A. 2010. “Marrying the enemy: Technology and regions in Early Neolithic Norway”. In R. Barndon, A. Engevik and I. Øye (eds.). *The Archaeology of Regional Technologies. Case Studies from the Palaeolithic to the Age of the Vikings*: 109–126. New York: The Edwin Mellen Press, Lewiston.
- Bergsvik, K.A. 2011. “East is East and West is West: on Regional Differences in Neolithic Norway”. In A. Olofsson (ed.). *Archaeology of Indigenous Peoples in the North*: 133–159. Umeå: Department of Historical, Philosophical and Religious Studies, University of Umeå.
- Bergsvik, K.A. 2017. “Mesolithic Soapstone Line-sinkers in Western Norway: Chronology, Acquisition, Distribution, Function and Decoration”. In G. Hansen and P. Storemyr (eds.). *Soapstone in the North. Quarries, Products and People 7000 BC–AD 1700*: 73–92. Oslo-Bergen: 07 Media and University of Bergen. (UBAS University of Bergen Archaeological Series, 9).
- Bergsvik, K.A. and A.B. Olsen 2003. “Traffic in Stone Adzes in Mesolithic Western Norway”. In L. Larsson, H. Kindgren, K. Knutsson, D. Loeffler and A. Åkerlund (eds.). *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm 2000*: 395–404. Oxford: Oxbow Books.
- Bergsvik, K.A. and É. David 2015. “Crafting Bone Tools in Mesolithic Norway. A Regional Eastern-Related Know-How”. *European Journal of Archaeology* 18: 190–221.
- Bertran, P., C. Beauval, S. Boulogne, M. Brenet, S. Costamagno, T. Feuillet, V. Laroulandie, A. Lenoble, P. Malaurent and J.B. Mallye 2015. “Experimental archaeology in a mid-latitude periglacial context: insight into site formation and taphonomic processes”. *Journal of Archaeological Science* 57: 283–301.
- Binford, L.R. 1962. “Archaeology as Anthropology”. *American Antiquity* 28/ 2: 217–225.
- Binford, L.R. 1980. “Willow Smoke and Dog’s Tails: Hunter-Gatherer Settlement Systems and Archaeological Site Formation”. *American Antiquity* 45: 4–20.
- Binford, L.R. 1981. “Bones: Ancient Men and Modern Myths”. In L.R. Binford (ed.). *Studies in Archaeology*: 299–312. New York: Academic Press.
- Binford, L.R. 1982. “The Archaeology of place”. *Journal of Anthropological Archaeology* 1/1: 5–31.
- Binford, L.R. 1983a [1978]. “Dimensional Analysis of Behavior and Site Structure: Learning from an Eskimo Hunting Stand”. In L.R. Binford. *Working at Archaeology*: 287–324. New York: Academic Press.
- Binford, L.R. 1983b [1979]. “Organization and Formation Processes: Looking at Curated Technologies”. In L.R. Binford. *Working at Archaeology*: 269–286. New York: Academic Press.
- Binford, L.R. 1983c [1980]. “Willow Smoke and Dogs’ Tails: Hunter-Gatherer Settlement Systems and Archaeological Site Formation”. In L.R. Binford. *Working at Archaeology*: 337–356. New York: Academic Press.
- Binford, L.R. 2001a. *Constructing Frames of Reference: An analytical method for archaeological theory building using hunter-gatherer and environmental data sets*. Berkeley: University of California Press.
- Binford, L.R. 2001b. *In pursuit of the past: Decoding the archaeological record. With a new afterword*. Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press.
- Bishop, R.R., M.J. Church and P. Rowley-Conwy 2015. “Firewood, food and human niche construction: the potential role of Mesolithic hunter-gatherers in actively structuring Scotland’s woodlands”. *Quaternary Science Reviews* 108: 51–75.
- Biwall, A., F. Larsson og K-F. Lindberg 2007. “Arkeologisk metodik, en översikt”. I N. Stenbäck (red.). *Stenåldern i Uppland. Uppdragsarkeologi och eftertanke*: 441–466. Uppsala: Riksantikvarieämbetet.
- Bjerck, H.B. 1986. “The Fosna-Nøstvet problem. A Consideration of Archaeological Units and Chronozones in the South Norwegian Mesolithic Period”. *Norwegian Archaeological Review* 19: 103–121.
- Bjerck, H.B. 1989. *Forskningsstyrt forvaltning på Vega, Nordland. En studie av steinaldermenneskenes boplassmønstre og arkeologiske letemetoder*. Trondheim: Vitenskapsmuseet, Universitetet i Trondheim. (Gunneria, 61).
- Bjerck, H.B. 1990. “Mesolithic site types and settlement patterns at Vega, Northern Norway”. *Acta Archaeologica* 60: 1–32.
- Bjerck, H.B. 2008a. “Lokalitet 48. Nordre Steghaugen. Tidligmesolittiske boplasser med ildsteder og

- telttufter”. I H.B. Bjerck (red.), L.I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen og S. Normann. *NTNU Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser Ormen Lange Nyhamna*: 217–256. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Bjerck, H.B. 2008b. “Kulturhistorisk syntese – Nyhamna gjennom 11 000 år i et overregionalt kulturhistorisk perspektiv. Tidligmesolittisk tid (TM) og Fosnatradisjon 9500–8000 BC”. I H.B. Bjerck (red.), L.I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen og S. Normann. *NTNU Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser Ormen Lange Nyhamna*: 552–570. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Bjerck, H.B. 2008c. “Lokalitet 72. Søndre Steghaugen. Tidligmesolittisk boplass med ildsted og telttufter”. I H.B. Bjerck (red.), L.I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen og S. Normann. *NTNU Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser Ormen Lange Nyhamna*: 435–444. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Bjerck, H.B. 2008d. “Norwegian Mesolithic Trends. A Review”. In G. Bailey and P. Spikins (eds.). *Mesolithic Europe*: 60–106. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bjerck, H.B. 2009. “Colonizing Seascapes: Comparative Perspectives on the Development of Maritime Relations in Scandinavia and Patagonia”. *Arctic Anthropology* 46: 118–131.
- Bjerck, H.B. 2017. “Settlements and seafaring: Reflections on the Integration of Boats and Settlements Among Marine Foragers in Early Mesolithic Norway and the Yámana of Tierra del Fuego”. *The Journal of Island and Coastal Archaeology* 12/2: 276–299.
- Bjerck, H.B. (red.), L.I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen og S. Normann 2008. *NTNU Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser Ormen Lange Nyhamna*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Bjerregaard, P. 2014. *Et hus for vilde tanker*. Elektronisk dokument, <http://www.khm.uio.no/om/et-hus-for-vilde-tanker/et-hus-for-vilde-tanker-1.pdf>, Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Bjorvatn, Ø. 1992. Om Madamen som leverte feltspat til Kongens København og om gruvedrift i gammel tid”. *Den gang på våre kanter*. Årbok Historielaget for Dypvåg, Holt og Tvedestrand 1992: 98–101.
- Bjørge, T. 1981. *Flatøy. Et eksempel på steinalderens kronologi og livovergangsmåte i Nordhordland*. Magistergradsavhandling: Universitetet i Bergen.
- Bjørkli, B. 2005. “Den arktiske steinalderen i sør”. *En studie av skiferfunn fra Sørøst-Norge. Oldsaksamlingens museumsdistrikt*. Hovedfagsavhandling: Universitetet i Bergen.
- Bjørkli, B. 2014. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Bosetningsspor fra yngre steinalder og jernalder. Traktbegerkeramikk. Svensrudsetta 202/112, Hole kommune, Buskerud*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Bjørkli, B. 2015. “Utgravningene langs nye E18 Tvedestrand–Arendal”. *Nicolay* 126: 37–41.
- Bjørkli, B. 2016a. *Rapport fra arkeologisk utgravning. E18 Tvedestrand–Arendal delrapport. Kvastad A3 – utrast aktivitetsområde. Kvastad, 22/1, Tvedestrand, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Bjørkli, B. 2016b. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Steinalderlokalitet med kulturlag fra yngre steinalder, groptuft og transgredert boplasslag fra eldre steinalder. Skomrak indre, 173/1, Lyngdal kommune, Vest-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Bjørn, A. 1924. *Stenalderstudier*. Kristiania: Dybwad. (Videnskabselskabets Skrifter, Historisk-filosofiske klasse, No. 5).
- Bjørn, A. 1928. “Bidrag til den yngre steinalder i Østnorge”. *Universitetets Oldsaksamling Årbok 1927*: 47–73.
- Blades, B.S. 2001. *Aurignacian Lithic Economy: Ecological Perspectives from Southwestern France*. New York: Kluwer Academic/Plenum.
- Blankholm, H.P. 1990. “Stylistic Analysis of Maglemosian Microlithic Armatures in Southern Scandinavia: an Essay”. In P.M. Vermeersch and P. Van Peer (eds.). *Papers presented at the Fourth International Symposium “The Mesolithic in Europe”*: 239–257. Leuven: Leuven University Press.
- Bleed, P. 2008. “Skill Matters”. *Journal of Archaeological Method and Theory* 15: 154–166.
- Boaz, J. 1997. *Steinalderundersøkelsene på Rødsmoen*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (UO Varia, 41).
- Boaz, J. 1998. *Hunter-Gatherer Site Variability. Changing Patterns of Site Utilization in the Interior of Eastern Norway, Between 8000 and 2500 B.P.* Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke, 20).
- Bocek, B. 1986. “Rodent Ecology and Burrowing Behavior: Predicted Effects on Archaeological Site Formation”. *American Antiquity* 51/3: 589–603.
- Bockheim, J.G. and C. Tarnocai 1998. “Recognition of cryoturbation for classifying permafrost-affected soils”. *Geoderma* 81: 281–293.
- Bodu, P., C. Karlin and S. Ploux 1987. “Who’s Who? The Magdalenian Flint Knappers of Pincevent, France”. In E. Czesla, S. Eickhoff, N. Arts and D. Winter (eds.). *The Big Puzzle: International Symposium on Refitting Stone Artefacts. Monrepos 1987*: 143–163. Studies in Modern Archaeology, Vol. 1. Bonn: Holos.
- Boethius, A. and T. Ahlström 2018. “Fish and resilience among Early Holocene foragers of southern Scandinavia: A fusion of stable isotopes and zooarchaeology through Bayesian mixing modelling”. *Journal of Archaeological Science* (2018). Hentet fra: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305440318300542> (23. mars 2018).

- Bokelmann, K. 1981. "Eine neue borealzeitliche Fundstelle in Schleswig-Holstein". *Kölner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte* 15: 181–188.
- Bokelmann, K. 1989. "Eine mesolithische Kiefernindenmatte aus dem Duvenseer Moor". *Offa* 46: 17–22.
- Bondevik, S., H. H. Birks, S. Gulliksen and J. Mangerud 1999. "Late Weichselian Marine ¹⁴C Reservoir Ages at the Western Coast of Norway". *Quaternary Research* 52: 104–114.
- Bowers, P.M., R. Bonnichsen and D.M. Hoch 1983. "Flake Dispersal Experiments: Noncultural Transformation of the Archaeological Record". *American Antiquity* 48/3: 553–572.
- Brantingham, P.J., T.A. Surovell and N.M. Waguespack 2007. "Modeling post-depositional mixing of archaeological deposits". *Journal of Anthropological Archaeology* 26/4: 517–540.
- Breivik, H.M. 2014. "Palaeo-oceanographic development and human adaptive strategies in the Pleistocene–Holocene transition: A study from the Norwegian coast". *The Holocene* 24/11: 1478–1490.
- Breivik, H.M. and M. Callanan 2016. "Hunting High and Low: Postglacial Colonisation Strategies in Central Norway between 9500 and 8000 cal BC". *European Journal of Archaeology* 19/4: 571–595.
- Breivik, H.M. and Bjerck, H.B. 2017. "Early Mesolithic Central Norway: A review of research history, settlements, and tool tradition". In H.P. Blankholm (ed.). *The Early Settlement of Northern Europe: Pioneering, Resource Use, Coping with Change* (Vol. 3). Sheffield: Equinox Publishing.
- Breivik, H.M., H.B. Bjerck, A.F.J. Zangrando and E.L. Piana 2017. "On the applicability of environmental and ethnographic reference frames: An example from the high-latitude seascapes of Norway and Tierra del Fuego". In H.B. Bjerck, H. Breivik, S. Fretheim, E. Piana, B. Skar, A. Tivoli and A.F.J. Zangrando (eds.). *Marine Ventures: Archaeological Perspectives on Human–Sea Relations*: 75–94. Sheffield: Equinox Publishing.
- Breivik, H.M., G. Fossum and S. Solheim 2018. "Exploring human responses to climatic fluctuations and environmental diversity: two stories from Mesolithic Norway". *Quaternary International* 465: 258–275.
- Brendalsmo, A.J. og G. Røthe 1992. "Haugbrot. Eller de levendes forhold til de døde – en komparativ analyse". *META* 1–2/1992: 84–117.
- Broadbent, N. 1978. "Perforated Stones, Antlers and Stone Picks – Evidence for the use of the digging stick in Scandinavia and Finland". *Tor* XVII 1975–77: 63–106.
- Broadbent, N. 1979. *Coastal Resources and Settlement Stability. A critical study of a Mesolithic Site Complex in Northern Sweden*. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (Aun Archaeological Studies, 3).
- Bronk Ramsey, C. 2001. "Development of the radiocarbon program OxCal". *Radiocarbon* 43: 355–363.
- Bronk Ramsey, C. 2008. "Deposition models for chronological records". *Quaternary Science Reviews* 27: 42–60.
- Bronk Ramsey, C. 2009. "Bayesian analysis of radiocarbon dates". *Radiocarbon* 51: 337–360.
- Bruen Olsen, A. (red.) 1992. *Kotedalen: En boplass gjennom 5000 år. Bind 1, Fangstbøstning og tidlig jordbruk i vestnorsk steinalder: Nye funn og nye perspektiver*. Bergen: Historisk museum, Universitetet i Bergen.
- Bruen Olsen, A. 2013. "Jordbrukskulturens pionertid på Vestlandet. Hus, åker og territorialitet". I S. Diinhoff, M. Ramstad og T. Slinning (red.). *Jordbruksbøstningens utvikling på Vestlandet*: 129–148. Bergen: Universitetet i Bergen. (UBAS, Universitetet i Bergen Arkeologiske Skrifter, 7).
- Bruen Olsen, A. og S. Alsaker 1984. "Greenstone and diabase utilization in the Stone Age of Western Norway: Technological and sociocultural aspects of axe production and distribution". *Norwegian Archaeological Review* 17/2: 71–103.
- Brøgger, A.W. 1906. *Studier over Norges steinalder. I. Øxer uden skafthul fra yngre steinalder fundne i det sydøstlige Norge*. Christiania: A.W. Brøggers Bogtrykkeri. (Videnskabs-Selskabets Skrifter. I. Math.-Naturv. Klasse. 1906. No. 2).
- Brøgger, A.W. 1925. *Det norske folk i Oldtiden*. Oslo: Institutt for sammenliknende kulturforskning. (Serie A, VI).
- Brøgger, A.W. 1945. "Oseberggraven – haugbrottet". *Viking* IX: 1–44.
- Brøgger, W.C. 1905. *Strandliniens beliggenhed under steinalderen i det sydøstlige Norge*. Kristiania. (Norges Geologiske Undersøkelser, Nr. 41).
- Buck Pedersen, K. 2009. *Stederne og Menneskene. Istidsjægere omkring Knudshoved Odde*. Gylling: Museerne.dk, Narayana Press.
- Bøe, J. 1931. *Jernalderens keramikk i Norge*. Bergen: Bergen Museum. (Bergen Museums Skrifter, 14).
- Bøe, J. 1934. *Boplassen i Skipshelleren på Straume i Nordhordland*. Bergen: John Griegs Boktrykkeri.
- Bårdseth, G.A. 1998. *Depot som arkeologisk kjeldekategori. Ein analyse av depot og depotskikk frå mesolitikum til førromersk jernalder i Sande og Volda kommunar, Møre og Romsdal fylke*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Oslo.
- Bårdseth, G.A. and P.U. Sandvik 2010. "An interdisciplinary approach to the understanding of past settlement and farming: two cases from SE Norway". *Journal of Archaeological Science* 37: 3281–3293. Hentet fra: <https://doi.org/10.1016/j.jas.2010.07.031> (7. november 2018).
- Callahan, E. 1987. *An Evaluation of the Lithic Technology in Middle Sweden During the Mesolithic and Neolithic*. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (Aun Archaeological Studies, 8).
- Callanan, M. 2007. *On the Edge – a survey of Early Mesolithic tools from Central Norway*. Masteroppgave: NTNU, Trondheim.

- Callanan, M. 2013. "Melting snow patches reveal Neolithic archery". *Antiquity* 87: 728–745.
- Carlsson, T. 2004. "Stenålder utan sten". I J. Holm (red.). *Neolitiska nedslag, arkeologiska uppslag*: 35–52. Stockholm: Riksantikvarieämbetet (Arkeologiska Undersökningar. Skrifter, 59).
- Carrasco, L., I. M. Eggen, L. Eigeland, G. Fossum, S. Melvold, P. Persson og G. Reitan 2014. "Gunnarsrød 6. Et boplassområde fra overgangen mellommesolitikum–seinmesolitikum". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprosjektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 277–308. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Cattelain, P. 1997. "Hunting during the Upper Paleolithic: Bow, Spearthrower or Both"? In H. Knecht (ed.). *Projectile Technology*: 213–240. New York: Springer US.
- Cotterell, B. and J. Kamminga 1987. "The formation of flakes". *American Antiquity* 52: 675–708.
- Coulson, S. 1986. "Refitted Flint Nodules from Songa, Telemark". *Universitetets Oldsaksamling Årbok* 1984/1985: 17–22.
- Couture, A., N. Bhiry, Y. Monette and J. Woollett 2016. "A geochemical analysis of 18th-century Inuit communal house floors in northern Labrador". *Journal of Archaeological Science: Reports* 6: 71–81.
- Crass, B.A., B.L. Kedrowski, J. Baus and J.A. Behm 2011. "Residue Analysis of Bone-Fueled Pleistocene Hearths". In T. Goebel and I. Buvit (eds.). *From the Yenisei to the Yukon. Interpreting Lithic Assemblage Variability in Late Pleistocene/Early Holocene Beringia*: 192–198. College Station: Texas A&M University Press.
- Crombé, P., R. Langohr and G. Louwagie 2015. "Mesolithic hearth-pits: fact or fantasy? A reassessment based on the evidence from the sites of Doel and Verrebroek (Belgium)". *Journal of Archaeological Science* 61: 158–171.
- Crow, P. 2008. "Mineral weathering in forest soils and its relevance to preservation of the buried archaeological resource". *Journal of Archaeological Science* 35: 2262–2273.
- Cunnar, G. E. 2015. "Discovering Latent Children in the Archaeological Record of the Great Basin". *Childhood in the Past: an International Journal* 8/2: 133–148. Hentet fra: <http://dx.doi.org/10.1179/1758571615Z.00000000035> (5. april 2016)
- Damlien, H. 2002. *Meningsinnholdet i jernalderens langhauger – en analyse fra Østfold og Vestfold*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Oslo.
- Damlien, H. 2009. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Steinalderlokaliteter. Skjelsø, 19/1, Risør, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Damlien, H. 2010a. "Bjørkeli. En mellommesolittisk lokalitet". I K. Stene (red.). *Steinalderundersøkelser ved Rena elv. Gråffellprosjektet*. Bind III: 236–264. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 76).
- Damlien, H. 2010b. "Stene terrasse. En mellommesolittisk og seinmesolittisk lokalitet med boligstruktur, ildsted og kokegroper". I K. Stene (red.). *Steinalderundersøkelser ved Rena elv. Gråffellprosjektet*. Bind III: 276–309. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 76).
- Damlien, H. 2010c. "Referansesystem for littiske råstoff". I K. Stene (red.). *Steinalderundersøkelser ved Rena elv. Gråffellprosjektet*. Bind III: 50–66. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 76).
- Damlien, H. 2014. "Eastern pioneers in westernmost territories? Current perspectives on Mesolithic hunter-gatherer large-scale interaction and migration within Northern Eurasia". *Quaternary International* 419: 5–16.
- Damlien, H. 2015. "Striking a difference? The effect of knapping techniques on blade attributes". *Journal of Archaeological Science* 63: 122–135.
- Damlien, H. 2016. *Between Tradition and Adaptation. Long-term trajectories of lithic tool-making in South Norway during the postglacial colonization and its aftermath (c. 9500–7500 cal. BC)*. PhD Thesis: University of Stavanger. (UiS no. 297).
- Danielsen, A. 1970. "Pollen-analytical late Quarternary studies in the Ra district of Østfold, Southeast Norway". *Bergen museums Årbok, Matematisk-Naturvitenskapelig Serie* 14: 1–146.
- Darmark, K. 2010. "Measuring skill in the production of bifacial pressure flaked points: a multivariate approach using the flip-test". *Journal of Archaeological Science* 37/ 9: 2308–2315.
- Darmark, K. 2017a. *Rapport fra arkeologisk utgravning. E18 Tvedestrand–Arendal Delrapport. Kvastad A7 – Blandad fyndlokal med tidigmesolittisk innslag. Kvastad 22/1, Tvedestrand, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Darmark, K. 2017b. *Rapport fra arkeologisk utgravning. E18 Tvedestrand–Arendal Delrapport. Kvastad A8 – Tidigmesolittisk lokal med bipolær flinta. Jorkjenn, 21/18, Tvedestrand, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Darmark, K., M. Guinard, L. Sundström og P. Vogel 2009. *Svartkärret 1–3. Tre mellanmesolittiska lägerplatser i Närke*. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (Sau Rapport, 5).
- Dekov, H. 2007. *Tak over hodet? Casestudie av en seinmesolittisk lokalitet i Halden, Østfold, med spor etter en mulig hytte*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Oslo.
- Delqué Količ, E. 1995. "Direct radiocarbon dating of pottery: selective heat treatment to retrieve smoke-derived carbon". *Radiocarbon* 37: 275–284.

- Demuth, V. og M.F. Simonsen 2010. *Rapport fra arkeologisk utgraving. Kokegroper, 4-stolpers hus og neolittiske strukturer. Dønski med Langelaar, 80/1, Bærum, Akershus*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Devaney, R. 2005. "Ceremonial and Domestic Flint Arrowheads". *Lithics* 26: 9–22.
- Dev, S. and F. Riede 2012. "Quantitative functional analysis of Late Glacial projectile points from Northern Europe". *Lithics* 33: 40–55.
- Diot, M.-F. 1992. «Études palynologiques de blés sauvages et domestiques issus de cultures expérimentales». In P.C. Anderson (ed.). *Préhistoire de l'agriculture: nouvelles approches expérimentales et ethnographiques*: 107–111. Paris: SNRS. (Monographie du CRA no. 6).
- Dobres, M.-A. 2006. "Skilled Production and Social Reproduction in prehistory and contemporary archaeology: a personal exegesis on dominant themes and their psychosocial influences". In J. Apel and K. Knutsson (eds.). *Skilled Production and Social Reproduction. Aspects of Traditional Stone-Tool Technologies*: 25–33. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (SAU Stone Studies, 2).
- Donahue, R.E. and A. Fischer 2008. "A Late Glacial family at Trollesgave, Denmark". *Journal of Archaeological Science* 54: 313–324.
- Donnelly, C., N. Kraus and M. Larson 2006. "State of Knowledge on Measurement and Modeling of Coastal Overwash". *Journal of Coastal Research* 22/4: 965–991.
- Dugstad, S.A. 2010. "Early child caught knapping. A novice Early Mesolithic flintknapper in south-western Norway". In G. Lillehammer (ed.). *Socialisation. Recent Research on Childhood and Children in the Past*: 65–74. Stavanger: Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger. (AmS-Skrifter, 23).
- Dugstad, S.A. 2014. "Kommentar til Leif Inge Åstveit: «Noen synspunkt på den tidligmesolittiske bosetningen i Sør-Norge»". *Primitive tider* 16: 111–114.
- Dunham, S.B. 2000. "Cache Pits. Ethnohistory, Archaeology, and the Continuity of Tradition". In M.S. Nassaney and E.S. Johnson (eds.). *Interpretations of Native North American Life. Material Contributions to Ethnohistory*: 225–260. Gainesville: University Press of Florida.
- Dupont, C., A. Tresset, N. Desse-Berset, Y. Gruet, G. Marchand and R. Schulting 2009. "Harvesting the Seashore in the Late Mesolithic Northwestern Europe: A View From Brittany". *Journal of World Prehistory* 22/2: 93–111.
- Dzięgielewski, K. 2007. "Possibilities of identification and dating of tree windthrow structures on archaeological sites (based on the examples from Podłęże, site 17)". *Sprawozdania Archeologiczne* 59: 393–415.
- Ebbesen, K. 1985. "Tragtæggekulturens grønstensøkser". *KUML* 1984: 113–153.
- Ebbesen, K. 2004. "En højgruppe ved Kvindvad, Vestjylland. Studier over senneolitisk tid". *KUML* 2004: 79–127.
- Ebbesen, K. 2006. *The Battle Axe Period. Stridsøksetid*. København: Narayana Press.
- Edenmo, R. 2008. *Prestigeekonomi under yngre stenåldern. Gåvoutbyten och regionala identiteter i den svenska båtbyxekulturen*. Uppsala: Uppsala Universitet. (Occasional Papers in Archaeology 43).
- Edgren, T. 1977. "De ristade klubbhuvuderna av sten och deras datering". *Finskt Museum* 1974: 30–49.
- Eerkens, J. 1997. "Variability in Later Mesolithic Microliths of Northern England". *Lithics* 17/18: 51–65.
- Egenæs Lund, H. 1951. *Fangst-boplassen i Vistehulen på Viste, Randaberg, Nord-Jæren: undersøkelsene i 1939 og 1941*. Stavanger: Stavanger museum.
- Eggen, I.M. 2014a. "Sundsaaen 1. En lokalitet fra første halvdel av mellommesolitikum med funn av trinnøks og bergartsavfall". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprosjektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark: 159–177. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Eggen, I.M. 2014b. "Herregårdsbekken. Graver, veifar og bosetningsspor fra bronsealder og eldre jernalder". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprosjektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark: 320–354. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Eigeland, L. 2006. *Blod fra stein. En eksperimentell tilnærming til råstoffstrategier og teknologiske tradisjoner i sørøst-norsk senmesolitikum*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Oslo.
- Eigeland, L. 2007. "Pride and Prejudice: Who should care about non-flint raw material procurement in Mesolithic South-East Norway?". *Lithic Technology* 32/1: 39–49.
- Eigeland, L. 2008. "Technology of the heart – The Chaîne Opératoire concept and six lithic assemblages from the South-Eastern Norwegian Late Mesolithic". In M. Sørensen and P.M. Desrosiers (eds.). *Technology in Archaeology. Proceedings from the SILA Workshop: The study of Technology as a method for gaining insight into social and cultural aspects of Prehistory. The National Museum of Denmark, Copenhagen, November 2–4, 2005*: 149–172. Århus: Aarhus University Press. (PNM, 14).
- Eigeland, L. 2012. *Teknologisk analyse av flintmaterialet fra Nordby 2. Rapport for E18-prosjektet*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.

- Eigeland, L. 2013. "Life's a beach – with flint. Til Verdens Ende for å gjøre eksperiment med strandflint". *Nicolay Arkeologisk Tidsskrift* 121: 5–14.
- Eigeland, L. 2014a. "Nedre Hobekk 2. Lokalitet med opphold i tidligmesolitikum og senneolitikum/jernalder". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprosjektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 110–125. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Eigeland, L. 2014b. "Attributtanalyse av flekker fra E18 Brunlanesprosjektet". I L. Jaksland og P. Persson (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*, Bind I. *Forutsetninger og kulturhistorisk sammenstilling*: 63–128. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 79).
- Eigeland, L. 2015. *Maskinmennesket i steinalderen. Endring og kontinuitet i steinteknologi fram mot neolitiseringsen av Øst-Norge*. Doktoravhandling: Universitetet i Oslo.
- Eigeland, L. 2016a. *Teknologisk rapport for Sandholmen. Attributtanalyse av flekke- og avslagsmaterialet for å underbygge typologisk datering*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Eigeland, L. 2016b. *Teknologisk rapport for E18 Rugtvedt-Dørdal Attributtanalyse av flekke- og kjernematerialet for utvalgte steinalderboplasser*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Eigeland, L. 2016c. *Teknologisk rapport for E18 Tvedestrand-Arendal. Attributtanalyse av flekke- og kjernematerialet fra utvalgte steinalderboplasser*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Eigeland, L. og G. Fossum 2014. "Vallermyrene 4. En lokalitet fra nøstvetfasen med spesialisert økseproduksjon". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprosjektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 31–69. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Eigeland, L., A. Mansrud og P. Persson 2016. "Littisk avfallsmateriale som kilde til datering – en case-study fra Sandholmen ved Glomma, Østfold". *Primitive Tider* 18: 7–24.
- Ekstrand, S. 2013. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Skutvikåsen lok. 3–5. Boplatser från äldre och yngre stenålder – med en depå från merovingertid. 227/10 och -12, Skien kommune, Telemark*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Engesveen, A.T. 2005. *På vei mellom levende og døde: En analyse av forholdet mellom veier og graver i Vestfold i vikingtid*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Oslo.
- Eriksen, B.V. 2000. "Grundlæggende flintteknologi". I B.V. Eriksen (red.). *Flinstudier. En håndbog i systematiske analyser af flintinventarer*: 37–50. Århus: Århus universitetsforlag.
- Eriksen, M. 2007. "Senmesolittiska cirkelnötta slipstenar med opphöjd mitt från Stormossen". I N. Stenbäck (red.). *Arkeologi E4 Uppland. Stenåldern i Uppland. Uppdragsarkeologi och eftertanke* (Vol. 1): 289–304. Uppsala: Riksantikvarieämbetet.
- Erlanson, J. 1984. "A Case Study in Faunalturbation: Delineating the Effects of the Burrowing Pocket Gopher on the Distribution of Archaeological Materials". *American Antiquity* 49: 785–790.
- Eskeland, K.F. 2013. *Rapport for kulturhistorisk registrering E18 Tvedestrand-Arendal. Aust-Agder fylkeskommune. Arendal*.
- Eskeland, K.F. 2014. *Rapport fra kulturhistorisk registrering. Reguleringsplan for ny E18 Tvedestrand-Arendal. Tvedestrand og Arendal kommuner. Tilleggsregistrering 2014*.
- Ethelberg, P., N. Hardt og B. Poulsen 2003. *Det sønderjyske landbrugs historie: Jernalder, vikingetid og middelalder*. Haderslev: Haderslev Museum.
- Evin, J., M. Gabasio and J.-C. Lefevre 1989. "Preparation techniques for radiocarbon dating of potsherds". *Radiocarbon* 31: 276–283.
- Eymundsson, C. 2015. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Elgsrud: to pionerboplasser fra eldre steinalder. Elgsrud, 175/1, 8, Oslo*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Eymundsson, C., G. Fossum, A. Mansrud, L.U. Koxvold and A. Mjærum 2017. "Axes in Transformation: a bifocal view on axe technology in the Oslofjord area, Norway, c. 9200–6000 cal BC". In H. Glørstad, K. Knutsson, H. Knutsson and J. Apel (eds.). *The Technology of Early Settlement in Northern Europe – Transmission of Knowledge and Culture* (Vol. 2). Equinox eBooks Publishing. Hentet fra: doi: 10.1558/equinox.30717. (14. november 2017)
- Eymundsson, C. og A. Mjærum 2015. "I fotsporene til steinalderpionerene – en utgravning av pionerboplassene på Elgsrud i Sørmarka". *Follominne* 53: 15–30.
- Eymundsson, C., J.L. McGraw, S.V. Nielsen og H. Damlien 2018. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Follobanen Langhus-Ski. Mesolittiske boplasser, gravrøys fra bronsealder, bosetnings- og aktivitetsspor fra bronsealder, jernalder og nyere tid. Roaas, 121/1, Ense, 130/1, Ski kommune, Akershus fylke*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Ferguson, J.R. 2003. "An Experimental Test of the Conservation of Raw Material in Flintknapping Skill Acquisition". *Lithic Technology* 28/2: 113–131.
- Ferguson, J.R. 2008. "The When, Where, and How of Novices in Craft Production". *Journal of Archaeological Method and Theory* 15: 51–67.
- Finlay, N. 2008. "Blank Concerns: Issues of Skill and Consistency in the Replication of Scottish Later Mesolithic Blades". *Journal of Archaeological Method and Theory* 15: 68–90.

- Finlay, N. 2015. "Kid-knapped Knowledge: Changing Perspectives on the Child in Lithic Studies". *Childhood in the Past: an International Journal* 8/2: 104–112.
- Fischer, A. 2002. "Food for Feasting? An evaluation of explanations of the neolithisation of Denmark and southern Sweden". In A. Fischer and K. Kristiansen (eds.). *The Neolithisation of Denmark: 150 Years of Debate*: 341–394. Sheffield: J.R. Collis Publications.
- Fischer, A., B. Grønnow, J.H. Jønsson, F.O. Nielsen og C. Petersen 1979. *Stenaldereksperimenter i Lejre. Bopladsernes indretning*. København: The National Museum of Denmark. (Working papers, 8).
- Fischer, A., P.V. Hansen and P. Rasmussen 1984. "Macro and Micro Wear Traces on Lithic Projectile Points. Experimental Results and Prehistoric Examples". *Journal of Danish Archaeology* 3: 19–46.
- Fischer, A. and K. Kristiansen (eds.) 2002. *The Neolithisation of Denmark. 150 Years of Debate*. Sheffield: J.R. Collis Publications.
- Flenniken, J.J. 1984. "The Past, Present, and Future of Flintknapping: An Anthropological Perspective". *Annual Review of Anthropology* 13: 187–203.
- Flenniken, J.J. and Raymond, A.W. 1986. "Morphological Projectile Point Typology: Replication Experimentation and Technological Analysis". *American Antiquity* 51/3: 603–614.
- Fossum, G. 2014a. "Solum 1. En tidligmesolittisk lokalitet med metaryolit". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 126–143. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Fossum, G. 2014b. "Gunnarsrød 7. En mellommesolittisk lokalitet med flere opphold". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 178–201. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Fossum, G. 2014c. "Solum 2 og Solum 3. Lokaliteter med Nøklegårdspisser fra senneolitikum/eldre bronsealder". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 255–278. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Fossum, G. 2017. "Hegna Vest 1. En lokalitet med mellommesolittiske funnkonsentrasjoner og opphold i neolitikum, bronsealderen og eldre jernalder". I S. Solheim (red.). *E18 Rugtvedt–Dørdal. Arkeologiske undersøkelser av lokaliteter fra steinalder og jernalder i Bamble kommune, Telemark fylke*: 287–322. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Foulds, F.W.F. 2010. "Investigating the individual? An experimental approach through lithic refitting". *Lithics* 31: 6–19.
- Frelich, L.E., C.M. Hale, S. Scheu, A.R. Holdsworth, L. Heneghan, P.J. Bohlen and P.B. Reich 2006. "Earthworm invasion into previously earthworm-free temperate and boreal forests". *Biol Invasions* 8: 1235–1245.
- Fretheim, S.E. 2017. *Mesolithic dwellings. An empirical approach to past trends and present interpretations in Norway*. PhD Thesis: Norwegian University of Science and Technology.
- Fretheim, S.E., H.B. Bjerck, H.M. Breivik and A.F.J. Zangrando 2017. "Tent, hut or house? A discussion on Early Mesolithic dwellings proceeding from the site Mohalsen 2012-II, Vega, Northern Norway". In H.P. Blankholm (ed.). *The Early Economy and Settlement in Europe. Pioneering, Resource Use, Coping with Change* (Vol. 3). Equinox eBooks Publishing. Hentet fra: doi: 10.1558/equinox.30732. (14. november 2017).
- Friis, J.P. 1891. "Feldspat, kvarts og glimmer, deres forekomst og anvendelse i industrien". *Norges Geologiske Undersøgelse Aarbog* 1890: 50–69.
- Friis-Hansen, J. 1990. "Mesolithic cutting arrows: functional analysis of arrows used in the hunting of large game". *Antiquity* 64: 494–504.
- Fuglestedt, I. 1995. "Svevollen – spor av senmesolittisk bosetning i lavlandets indre skogssone". I K.A. Bergsvik, S. Nygaard og A.J. Nærøy (red.). *Steinalderkonferansen i Bergen i 1993*: 95–110. Bergen: Arkeologisk institutt, Bergen museum. (Arkeologiske Skrifter, 8).
- Fuglestedt, I. 1999. "The Early Mesolithic Site at Stunner, Southeast Norway: A Discussion of Late Upper Palaeolithic/Early Mesolithic Chronology and Cultural Relations in Scandinavia". In J. Boaz (ed.). *The Mesolithic of Central Scandinavia*: 189–202. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke, 22).
- Fuglestedt, I. 2001. *Pionerbosetningens fenomenologi. Sørvest-Norge og Nord-Europa 10200/10000–9500 BP*. Doktoravhandling: Universitetet i Bergen.
- Fuglestedt, I. 2007. "The Ahrensburgian Galta 3 Site in SW Norway. Dating, Technology and Cultural Affinity". *Acta Archaeologica* 78/2: 87–110.
- Fuglestedt, I. 2008. "How many totemic clans existed in eastern Norway during the Late Mesolithic"? In K. Childis, J. Lund and C. Prescott (eds.). *Facets of Archaeology: Essays in Honour of Lotte Hedeager on her 60th Birthday*: 351–66. Oslo: Unipub Forlag.
- Fuglestedt, I. 2009. *Phenomenology and the Pioneer Settlement on the Western Scandinavian Peninsula*. Lindome: Bricoleur Press.

- Fægri, K. 1944. "On the introduction of agriculture in western Norway". *Geologiska Föreningens i Stockholms Förhandlingar* 66: 449–462.
- Gabrielsen, G. 1959. "A marine transgression of Boreal age in the southernmost part of Norway". *Nature* 183: 1616.
- Gaillard, Y., L. Chesnaux, M. Girard, A. Burr, E. Darque-Ceretti, E. Felder, E. Mazuy and M. Regert 2016. "Assessing hafting adhesive efficiency in the experimental shooting of projectile points: A new device for instrumented and ballistic experiments". *Archaeometry* 58/3: 465–483.
- Galloway, J.M., Y.E. Martin and E.A. Johnson 2009. "Sediment transport due to tree root throw: integrating tree population dynamics, wildfire and geomorphic response". *Earth Surface Processes and Landforms* 34/9: 1255–1269.
- Gansum, T. 2002. *Hulveger – Fragmenter av fortidens ferdsl. Hulvegprosjektet i Vestfold. Statens vegvesen Vestfold (Tønsberg), Norsk vegmuseum, Hunderfossen, Universitetets Kulturhistoriske Museer, Oslo, Vestfold fylkeskommune (Tønsberg)*. Tønsberg: Kulturhistorisk Forlag AS.
- Gansum, T. og T.W. Skarre 2001. "Hulveger – forslag til begreper og terminologi". *META* 2/2001: 37–58.
- Geribàs, N., M. Mosquera and J.M. Vergès 2010. "What novice knappers have to learn to become expert stone toolmakers". *Journal of Archaeological Science* 37: 2857–2870.
- Gifford, D.P. 1978. "Ethnoarchaeological Observations of Natural Processes Affecting Cultural Materials". In R.A. Gould (ed.). *Explorations in Ethnoarchaeology*: 77–102. Albuquerque: School for Advanced Research Press.
- Gifford-Gonzalez, D.P., D.B. Damrosch, D.R. Damrosch, J. Pryor and R.L. Thunen 1985. "The Third Dimension in Site Structure: An experiment in trampling and vertical displacement". *American Antiquity* 50/4: 803–818.
- Gjerpe, L.E. 2005. "Aktivitet på gravfeltet i vikingtid utover gravlegging". I L.E. Gjerpe (red.). *Gravfeltet på Gulli. E18-prosjektet Vestfold*, Bind 1: 142–146. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 60).
- Gjerpe, L.E. 2007. "Haugbrottets konsekvenser for vikingtidforskningen". *Viking* LXX: 105–121.
- Gjerpe, L.E. og G.B. Bukkemoen 2008. "Nordby 1. Toskipede hus fra neolitikum-bronsealder og boplasspor fra jernalder". I L.E. Gjerpe (red.). *Hus, boplass og dyrkningsspor. E18-prosjektet Vestfold*. Bind 3: 7–38. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 73).
- Gjessing, G. 1945. *Norges steinalder*. Oslo: A.W. Brøgers Boktrykkeri.
- Gjessing, H. 1921. "Setesdalen i forhistorisk tid". I H. Aall, A.W. Brøgger, E. Bull, K. Liestøl og G. Midttun (red.). *Norske bygder. Bind 1. Setesdalen*: 30–45. Kristiania: Alb. Cammermeyers Forlag.
- Gjessing, H. 1923. "Aust-Agder i forhistorisk tid". *Arendal fra fortid til nutid*: 1–56. Kristiania.
- Glob, P.V. 1945. "Studier over den Jyske Enkeltgravskultur". *Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie* 1944: 1–283. København.
- Glørstad, H. 1996. *Neolittiske smuler. Små teoretiske og praktiske bidrag til debatten om neolittisk keramikk og kronologi i Sør-Norge*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (UO Varia, 33).
- Glørstad, H. 1998a. "Senmesolitikum i Østfold: Et kronologisk perspektiv". I E. Østmo (red.). *Fra Østfolds oldtid. Foredrag ved 25-årsjubileet for Universitetets arkeologiske stasjon Isegran*: 69–82. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke, 21).
- Glørstad, H. 1998b. "En senmesolittisk boplass på Skavli i Borre kommune, Vestfold og dens plass i forhistorien". *Universitetets Oldsaksamling Årbok* 1997/98: 63–82.
- Glørstad, H. 1999. "Lokaliteten Botne II – Et nøkkelhull til det sosiale livet i mesolitikum i Sør-Norge". *Viking* 62: 31–68.
- Glørstad, H. 2002a. "Innledning". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet. Bind 1. Utgravninger avsluttet i 2001*: 1–33. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Oldsaksamlingen. (UKM Varia, 54).
- Glørstad, H. 2002b. "Østnorske skaffthullhakker fra mesolitikum. Arkeologisk og forhistorisk betydning – illustrert med et eksempelstudium fra vestsiden av Oslofjorden". *Viking* 52: 7–47.
- Glørstad, H. 2003. "Torpum 10: En boplass fra overgangen mellom mesolitikum og neolitikum". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet. Bind 2. Utgravninger avsluttet i 2002*: 277–310. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 55).
- Glørstad, H. (red.) 2004a. *Svinesundprosjektet. Bind 4. Oppsummering av Svinesundprosjektet*. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 57).
- Glørstad, H. 2004b. "Kronologiske resultater fra Svinesundprosjektet". I H. Glørstad (red.): *Svinesundprosjektet. Bind 4. Oppsummering av Svinesundprosjektet*: 21–46. Oslo: Universitetets Kulturhistoriske Museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 57).
- Glørstad, H. 2005. "Tangen: En neolittisk boplass fra Kragerø kommune, Telemark. Noen betraktninger omkring boplassens kulturmiljø og Traktbegekulturens vestgrense". *Viking* LXVIII: 25–54.
- Glørstad, H. 2006. *Faglig program. Bind 1: Steinalderundersøkelser*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 61).
- Glørstad, H. 2009. "The Northern Province? The Neolithisation of Southern Norway". In H. Glørstad and C. Prescott (eds.). *Neolithisation as if History*

- Mattered. Processes of Neolithisation in North-Western Europe*: 135–168. Lindome: Bricoleur Press.
- Glørstad, H. 2010. *The Structure and History of the Late Mesolithic Societies in the Oslo Fjord Area 6300–3800 BC*. Mölndal: Bricoleur Press.
- Glørstad, H. 2011. “The Nøstvet axe”. In V. Davies and M.R. Edmonds (eds.). *Stone axe studies III*: 21–37. Oxford: Oxbow Books.
- Glørstad, H. 2012. “Traktbegerkulturen, kysten og det tidligste jordbruket – Et problem for periferien”? I A. Solberg, J.A. Stålesen og C. Prescott (red.). *Neolitikum. Nye resultater fra forskning og forvaltning*: 7–18. Oslo: IAKH, Universitetet i Oslo. (Nicolay Skrifter, 4).
- Glørstad, H. 2013. “Where are the Missing Boats? The Pioneer Settlement of Norway as Long-Term History”. *Norwegian Archaeological Review* 46/1: 57–80.
- Glørstad, H. 2016. “Deglaciation, sea-level change and the Holocene colonization of Norway”. In J. Harff, G. Bailey and F. Lüth (eds.). *Geology and Archaeology: Submerged Landscapes of the Continental Shelf*: 9–25. London: Geological Society. (Special Publication 411).
- Glørstad, H. and C. Prescott 2009a. “Neolithisation as if History Mattered”. In: H. Glørstad and C. Prescott (eds.). *Neolithisation as if History Mattered. Processes of Neolithisation in North-Western Europe*: 9–21. Lindome: Bricoleur Press.
- Glørstad, H. and C. Prescott (eds.) 2009b. *Neolithisation as if History Mattered. Processes of Neolithisation in North-Western Europe*. Lindome: Bricoleur Press.
- Glørstad, H. and L. Sundström 2014. “Hamremoens – an enclosure for the hunter-gatherers”? In M. Furholt, M. Hinz, D. Mischka, G. Noble and D. Olausson (eds.). *Landscapes, Histories and Societies in the Northern European Neolithic*: 29–47. Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt.
- Glørstad, H. and S. Solheim 2015. “The Hamremoens enclosure in southeastern Norway. An exotic glimpse into the process of Neolithization”. In K. Brink, S. Hydén, K. Jennbert, L. Larsson and D. Olausson (eds.). *Neolithic Diversities. Perspectives from a conference in Lund, Sweden*: 139–152. Lund: Department of Archaeology and Ancient History. (Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°, No. 65).
- Glørstad, Z.T. and C.C. Wenn 2017. “A view from the valley: Langeid in Setesdal, South Norway – a Viking Age trade station along a mercantile highway”. In Z.T. Glørstad and K. Loftsgarden (eds.). *Viking-Age Transformations. Trade, Craft and Resources in Western Scandinavia*: 191–211. London: Routledge.
- Goldberg, P. and R.I. Macphail 2006. *Practical and Theoretical Geoarchaeology*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Graesch, A.P., T. DiMare, G. Schachner, D.M. Schaepe and J. Dallen 2014. “Thermally Modified Rock: The experimental study of “Fire-Cracked” byproducts of hot rock cooking”. *North American Archaeologist* 35/2: 167–200.
- Granum, S. og A. Schülke 2018. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Steinalderlokaliteter. Sandnes, 202/9, 24, 28, Tromøy, Arendal, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Greiff, I.A. 2017. *Helleristningene i Skien – spor fra bronsealderen. Rock art in Skien – traces from the Bronze Age*. Masteroppgave: Universitetet i Bergen.
- Gronenborn, D. 2003. “Lithic Raw Material Distribution Networks and the Neolithization of Central Europe”. In L. Burnez-Lanotte (ed.). *Production and Management of Lithic Materials in the European Linearbandkeramik. Gestion des matériaux lithiques dans et Rubané européen. Actes du XIVème Congrès UISPP, Université de Liège, Belgique, 2–8 septembre 2001*: 45–50. Oxford: Archaeopress. (BAR International Series 1200).
- Groseth, L. 2001. *Å finne sted. Økonomiske og rituelle landskap i senneolitikum og bronsealder i Telemark*. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Oldsaksamlingen, Universitetet i Oslo. (UKM Varia, 53).
- Grøn, O. 2000. “Etnoarkæologi”. I B.V. Eriksen (red.). *Flintstudier. En håndbok i systematiske analyser av flintinventarer*: 187–206. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Grøn, O. 2003. “Mesolithic dwelling places in south Scandinavia: their definition and social interpretation”. *Antiquity* 77/298: 685–708.
- Gundersen, J. 2013. “Verken fjord eller fjell – steinalderen i det kystnære innlandet. Gamle og nye funn fra Notodden i Telemark”. *Viking* LXXVI: 35–62.
- Gustafson, L., T. Heibreen og J. Martens (red.) 2005. *De gåtefulle kokegroper*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 58).
- Hafsten, U. 1956. “Pollen-analytic investigations on the late Quarternary development in the inner Oslofjord area”. *Universitetet i Bergen Årbok, Naturvitenskapelig rekke* 8: 1–163.
- Hafsten, U. 1960. “Pollen-analytical investigations in South Norway”. *Geology of Norway*. O. Holtedahl. Oslo, *Norges Geologiske Undersøkelse* 208: 540.
- Hafsten, U. 1983. “Shore-level changes in South Norway during the last 13 000 years, traced by biostratigraphical methods and radiometric datings”. *Norsk Geografisk Tidsskrift* 37: 63–79.
- Hallgren, F. 2000. “Lämningar från stridsyxekulturen på Fågelbacken, Hubbo sn, Västmanland”. *TOR Journal of Archaeology* 30: 5–34.
- Hallgren, F. 2008. *Identitet i praktik: Lokala, regionala och överregionala sociala sammanhang inom nordlig trattbägarkultur*. Uppsala: KtK. (Kust till kust-böcker, 17).
- Handberg, S. og A. Kristoffersen 2017. *Rapport arkeologisk utgravning. Steinalderlokalitet Krøgenes D2*.

- Arkeologisk feltkurs for mastudenter LAKH. Krøgenes, 511/5, 22, 109. Arendal, Aust-Agder.* Upublisert rapport.
- Hathaway, J.H. 1990. "Firing Temperature and Time as Variables Affecting the Quality of Archaeomagnetic Results". In J.L. Eighmy and R.S. Sternberg (eds.). *Archaeomagnetic Dating*: 158–177. Tucson: University of Arizona Press.
- Hayden, B. 1980. "Confusion in the bipolar world: bashed pebbles and splintered pieces". *Lithic Technology* 9/1: 2–7.
- Heibreen, T. 2005. "Kokegroper og beslektede teknologier – noen etnografiske eksempler". I L. Gustafson, T. Heibreen og J. Martens (red.). *De gåtefulle kokegroper*: 9–21. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 58).
- Hellerdal, I. 2013. "Ny E18 Tvedestrand–Arendal. Konsekvensutredning for kulturminner/kulturmiljøer, nyere tid. Detaljplan".
- Helskog, K., S. Indrelid, og E. Mikkelsen 1976. "Morfologisk klassifisering av slätte steinartefakter". *Universitetets Oldsaksamling Årbok 1972–74*: 9–40.
- Henningsmoen, K. 1980. "Trek fra floraen i Vestfold". I V. Møller (red.). *Vestfold – Bygd og by i Norge*: 163–175. Oslo: Gyldendal.
- Hennius, A., J. Svensson, A. Ölund og H. Göthberg 2005. *Kol och tjära–arkeologi i Norra Upplands skogsmarker*. Uppsala: Upplandsmuseet. (Rapport 2005/02).
- Henriksen, S. og C.R. Valen (red.) 2013. *Skjærøvika og Fjelløvika, Hammerfest kommune. Rapport fra de arkeologiske undersøkelsene 2009 og 2010*. Tromsø: Seksjon for Kulturvitenskap, Tromsø museum. (Tromsø Museums rapportserie, 43).
- Hernek, R. 2005. *Nytt lys på Sandarnakulturen. Om en boplatz från äldre stenålder i Bohuslän*. (GOTARC Series B. Gothenburg Archaeological theses no. 38. Kust till kust-böcker, 14).
- Hildebrand, J. 2012. "Children in Archeological Lithic Analysis". *Nebraska Anthropologist*. Paper 176. <http://digitalcommons.unl.edu/nebanthro/176>
- Hill, K.R., R.S. Walker, M. Božičević, J. Eder, T. Headland, B. Hewlett, A.M. Hurtado, F. Marlowe, P. Weissner and B. Wood 2011. "Co-Residence Patterns in Hunter-Gatherer Societies Show Unique Human Social Structure". *Science* 331: 1286–1289.
- Hilton, M.R. 2003. "Quantifying Postdepositional Redistribution of the Archaeological Record Produced by Freeze-Thaw and Other Mechanisms: An Experimental Approach". *Journal of Archaeological Method and Theory* 10/3: 165–202.
- Hinsch, E. 1955. "Traktbegerkultur–megalitkultur: En studie av Øst-Norges eldste neolitiske gruppe". *Universitetets Oldsaksamling Årbok 1951–1953*: 10–177.
- Hinsch, E. 1956. *Yngre steinalders stridsøkskulturer i Norge*. (Universitetet i Bergen Årbok 1954. Historisk-antikvarisk rekke Nr. 1).
- Hinz, M., I. Feeser, K.G. Sjögren and J. Müller 2012. "Demography and the intensity of cultural activities: an evaluation of the Funnel Beaker Societies (4200–2800 cal. BC)". *Journal of Archaeological Science* 39/10: 3331–3340. Hentet fra: <https://doi.org/10.1016/j.jas.2012.05.028>. (22. februar 2018).
- Hjelle, K.L. 1992. "Pollenanalytiske undersøkelser innenfor boplassen i Kotedalen". I A.K. Hufthammer, P.E. Kaland, K.L. Hjelle, A.B. Olsen og E.C. Soltvedt (red.). *Kotedalen – en boplass gjennom 5000 år*. Bind 2. *Naturvitenskapelige undersøkelser*: 91–122. Bergen: Historisk museum, Universitetet i Bergen.
- Hjelle, K.L. 2012. "Naturvitenskapelig dokumentasjon av det eldste jordbruk/beite i Vest-Norge". I F. Kaul og L. Sørensen (red.). *Agrarsamfundenes ekspansjon i nord*: 119–124. København: Nationalmuseet.
- Hjelle, K.L., A.K. Hufthammer, P.E. Kaland, A.B. Olsen og E.C. Soltvedt 1992. "Utnytting av naturressursene i Kotedalen – et tverrvitenskapelig sammendrag". I A.K. Hufthammer, P.E. Kaland, K.L. Hjelle, A.B. Olsen og E.C. Soltvedt (red.). *Kotedalen – en boplass gjennom 5000 år*. Bind 2. *Naturvitenskapelige undersøkelser*: 139–150. Bergen: Historisk museum, Universitetet i Bergen.
- Hjelle, K.L., A.K. Hufthammer and K.A. Bergsvik 2006. "Hesitant hunters: a review of the introduction of agriculture in western Norway". *Environmental Archaeology* 11/2: 147–170.
- Hodder, I. 1990. *The Domestication of Europe: Structure and Contingency in Neolithic Societies*. Oxford: Basil Blackwell.
- Hofman, J.L. 1992. "Recognition and Interpretation of Folsom Technological Variability on the Southern Plains". In D. Stanford and J. Day (eds.). *Ice Age Hunters of the Rockies*: 193–224. Denver: Denver Museum of Natural History.
- Hofsten, J., Y. Rekdal og G.-H. Strand 2010. *Arealregnskap for Norge. Arealstatistikk for Agder*. Ressursoversikt fra Skog og landskap 03/10. Norsk institutt for skog og landskap, Ås.
- Hohendorff, B., C. Weidermann, K.J. Burkhart, P.M. Rommens, K.J. Prommersberger and M.A. Konerding 2010. "Lengths, girths and diameters of children's fingers from 3 to 10 years of age". *Ann Anat.* 192/3: 156–161.
- Holberg, E. 2000. *Klokkebegerkulturens symboler: Senneolitikum i Rogaland og Nordland sør for polarsirkelen*. Hovedoppgave: Universitetet i Bergen.
- Hole, F.D. 1981. "Effects of animals on soil". *Geoderma* 25: 75–112.
- Holm, I. 1995. *Trek av Vardals agrare historie*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling, Universitetet i Oslo (Varia 31).
- Holm, J., E. Olsson og E. Weiler 1997. "Kontinuitet och förändring i senneolitikum". I M. Larsson og E. Olsson (red.). *Regionalt och interregionalt. Stenåldersundersökningar i Syd- och Mellansverige*:

- 215–264. Stockholm: Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar. (Skrifter, 23).
- Holst, D. 2010. "Hazel nut economy of early Holocene hunter-gatherers: a case study from Mesolithic Duvensee, northern Germany". *Journal of Archaeological Science* 37: 2871–2880.
- Hougen, B. 1946. "Disenfunnet. Et dyssetids votivfunn fra Østre Aker". *Viking X*: 199–206.
- Hughes, A.L.C., R. Gyllencreutz, Ø.S. Lohne, J. Mangerud, and J.I. Svendsen 2015. "The last Eurasian ice sheets – a chronological database and time-slice reconstruction, DATED-1". *Boreas* Hentet fra: doi: 10.1111/bor.12142.
- Hughes, S.S. 1998. "Getting to the Point: Evolutionary Change in Prehistoric Weaponry". *Journal of Archaeological Method and Theory* 5/4: 345–408.
- Høeg, H.I. 1982. "Introduksjon av jordbruket i Øst-Norge". I T. Sjøvold (red.). *Introduksjonen av jordbruk i Norden. Foredrag holdt ved fellesnordisk symposium i Oslo april 1980*: 143–152. Oslo: Det Norske Videnskaps-Akademi.
- Høeg, H.I. 1989. "Noen resultater fra den pollenanalytiske undersøkelsen i Telemark". I E. Mikkelsen. *Fra jeger til bonde. Utviklingen av jordbruksamfunn i Telemark i steinalder og bronsealder*: 372–423. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamling Skrifter. Ny rekke, 11).
- Høeg, H.I. 1995. "Pollenanalyse på Lista". I T.B. Ballin og O.L. Jensen. *Farsundprosjektet – steinalderbopladser på Lista*: 266–321. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (UO Varia, 29).
- Högberg, A. 2008. "Playing with flint: tracing a child's imitation of adult work in a lithic assemblage". *Journal of Archaeological Method and Theory* 15: 112–131.
- Högberg, A. 2009. *Lithics in the Scandinavian Late Bronze Age. Sociotechnical change and persistence*. Oxford: Archaeopress. (BAR International Series 1932).
- Högberg, A. and D. Olausson 2007. *Scandinavian Flint – an Archaeological Perspective*. Århus: Aarhus University Press.
- Högberg, A. and P. Gärdenfors 2015. "Children, Teaching and the Evolution of Humankind". *Childhood in the Past: An International Journal* 8/2: 113–121.
- Høgestøl, M. and L. Prösch-Danielsen 2006. "Impulses of agro-pastoralism in the 4th and 3rd millennia BC on the south-western coastal rim of Norway". *Environmental Archaeology* 11/1: 19–34.
- Ilves, K. and K. Darmark 2011. "Some critical and methodological aspects of shoreline determination: examples from the Baltic sea region". *Journal of Archaeological Method and Theory* 18: 147–165.
- Indrelid, S. 1994. *Fangstfolk og bønder i fjellet. Bidrag til Hardangerviddas førhistorie 8500–2500 år før nåtid*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, 17).
- Ingstad, A.S. 1970. "Steinalderboplassen Rognlien i Eidanger: Et bidrag til belysningen av yngre steinalder i Telemark". *Universitetets Oldsaksamling Årbok 1967–1968*: 19–139.
- Inizan, M.-L., M. Reduron-Ballinger, H. Roche and J. Trixier 1999. *Technology and Terminology of Knapped Stone*. Nanterre: CREP. (Préhistoire de la Pierre Taillée, Tome 5).
- Iversen, R. 2010. "In a World of Worlds. The Pitted Ware Complex in a Large Scale Perspective". *Acta Archaeologica* 81: 5–43.
- Iversen, R. 2015. *The Transformation of Neolithic Societies. An Eastern Danish Perspective on the 3rd Millennium BC*. Højbjerg: Aarhus University Press. (Jutland Archaeological Society Publications vol. 88).
- Jakslund, L. 2001. *Vinterbrolokalitetene – en kronologisk sekvens fra mellom- og senmesolitikum i Ås, Akershus*. Universitetets kulturhistoriske museer, Oldsaksamlingen, Oslo. (UKM Varia, 52).
- Jakslund, L. 2002. "Berget 1 – en senmesolittisk boplass med hyttetuft". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet. Bind 1. Utgravninger avsluttet i 2001*: 35–72. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 54).
- Jakslund, L. 2003a. "Rørbekk 1 – boplass fra siste del av Nøstvetfasen". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet. Bind 2. Utgravninger avsluttet i 2002*: 223–238. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 55).
- Jakslund, L. 2003b. "Torpum 13 – en senmesolittisk lokalitet med hyttetuft". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet. Bind 2. Utgravninger avsluttet i 2002*: 239–275. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 55).
- Jakslund, L. 2005. *Hvorfor så mange økser? En tolkning av funnene fra den klassiske Nøstvetboplassen i Ås, Akershus*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Oslo.
- Jakslund, L. (red.) 2012a. *E18 Brunlanesprosjektet. Bind II. Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon. (KHM Varia, 80).
- Jakslund, L. (red.) 2012b. *E18 Brunlanesprosjektet. Bind III. Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum og senere*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon. (KHM Varia, 81).
- Jakslund, L. 2012c. "Pauler 6 – boplass fra tidligmesolitikum". I L. Jakslund (red.). *E18 Brunlanesprosjektet. Bind III. Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum og senere*: 59–92. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon. (KHM Varia, 81).
- Jakslund, L. 2012d. "Pauler 7 – boplass fra tidligmesolitikum". I L. Jakslund (red.). *E18 Brunlanesprosjektet. Bind III. Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum og senere*: 93–123. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon. (KHM Varia, 81).

- Jaksland, L. 2014. "Kulturhistorisk sammenstilling". I L. Jaksland og P. Persson (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind I. *Forutsetninger og kulturhistorisk sammenstilling*: 11–46. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 79).
- Jaksland, L. og V. Tørhaug 2004. "Vestgård 6: En tidligneolittisk fangstboplass". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet*. Bind 3. *Utgravninger avsluttet i 2003*: 65–144. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 56).
- Jaksland, L. og M.B. Kræmer 2012. "Nøklegård 1 – lokalitet fra senneolitikum". I L. Jaksland (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind III. *Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum og senere*: 199–228. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon. (KHM Varia, 81).
- Jaksland, L. og G. Fossum 2014. "Kronologiske trender i det littiske funnmaterialet". I L. Jaksland og P. Persson (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind I. *Forutsetninger og kulturhistorisk sammenstilling*: 47–62. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 79).
- Jaksland, L. og P. Persson (red.) 2014. *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind I. *Forutsetninger og kulturhistorisk sammenstilling*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 79).
- Jeske, R.J. and L.A. Kuznar 2001. "Canine digging behavior and archaeological implications". *Journal of Field Archaeology* 28: 383–394.
- Jessen, C.A., K. Buck Pedersen, C. Christensen, J. Olsen, M. Fischer Mortensen and K. Møller Hansen 2015. "Early Maglemosian culture in the Preboreal landscape: Archaeology and vegetation from the earliest Mesolithic site in Denmark at Lundby Mose, Sjælland". *Quaternary International* 378: 73–87.
- Johansen, E. 1956. *Norsk og svensk bopladsflint – er den hentet i Danmark-Skåne eller i norske strande?: 257–258*. (Meddelelser fra Dansk geologisk forening, bd. 13, hf. 4).
- Johansen, K.B. 1990. *En teknologisk og kronologisk analyse av tidligmesolittiske steinartefakter*. Magistergradsavhandling: Universitetet i Oslo.
- Johansen, K.B. 2002. "Hvor gamle er Rødsmyratuftene"? *Primitive Tider* 5: 103–113.
- Johansen, K.B. 2003. "Torpum 1 – en boplass fra første del av Nøstvetfasen". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet*. Bind 2. *Utgravninger avsluttet i 2002*: 5–42. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 55).
- Johansen, K.B. 2004. "Vestgård 3: En boplass fra tidligneolitikum". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet*. Bind 3. *Utgravninger avsluttet i 2003*: 31–64. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 56).
- Johansen, L. and D. Stapert 1998. "Two "Epi-Ahrensburgian" sites in the northern Netherlands: Oudehaske (Friesland) and Gramsbergen (Overijssel)". *Palaeohistoria* 39–40: 1–87.
- Johansen, Ø. 1981. *Metallfunnene i østnorsk bronsealder. Kulturtilknytning og forutsetninger for en marginalekspansjon*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamling Skrifter. Ny rekke, 4).
- Johnson, D.L. and K.L. Hansen 1974. "The Effects of Frost Heaving on Objects in Soils". *Plains Anthropologist* 19/64: 81–98.
- Johnson, D.L., D.R. Muhs and M.L. Barnhardt 1977. "The Effects of Frost Heaving on Objects in Soils, II: Laboratory Experiments". *Plains Anthropologist* 22/76, Part 1: 133–147.
- Jones, A., V. Stolbovoy, C. Tarnocai, G. Broll, O. Spaargaren and L. Montanarella 2010. *Soil Atlas of the Northern Circumpolar Region*. Luxemburg: European Commission, Publications Office of the European Union.
- Jones, G. 2000. "Evaluating the importance of cultivation and collecting in Neolithic Britain". In A.S. Fairbairn (ed.). *Plants in Neolithic Britain and Beyond*: 79–84. Oxford: Oxbow.
- Jones, G. 2005. "Garden Cultivation of Staple Crops and Its Implications for Settlement Location and Continuity". *World Archaeology* 37/2: 164–176.
- Jonsäter, M. 1984. "Äldre stenålder – tiden före 3000 f.Kr". I A. Furingsten, M. Jonsäter og A. Weiler (red.). *Från flintverkstad till processindustri: de 9000 första åren i Västsverige speglade av UV Västs undersökningar 1968–1980*: 9–48. Stockholm: Riksantikvarieämbetet.
- Jowsey, P. C. 1966. "An improved peat sampler". *New Phytologist* 65: 245–248.
- Juhl, K. 1990. "Lokalitet 5". I I. Lindblom (red.). *Rapport fra arkeologiske utgravninger, Saugbrugs, Haldenprosjektet*: 66–103. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Junkmanns, J. 2013. *Pfeil und Bogen. Von der Alterzeit bis zum Mittelalter*. Ludwigshafen: Verlag Angelika Hörning.
- Jørgensen, E. 1977. *Hagebrogård-Vroue-Koldkur. Neolithische Gräberfelder aus Nordwest-Jütland*. Arkæologiske studier IV. København: Akademisk forlag.
- Kador, T. 2009. "Moving perceptions: Movement, mobility and the material dimension". In S. McCartan, R. Schulting, G. Warren and P. Woodman (eds.). *Mesolithic Horizons. Papers presented at the Seventh International Conference on the Mesolithic in Europe, Belfast 2005*: 73–79. Oxford: Oxbow Books.
- Kaland, P.E. 1992. "Pollenanalytiske undersøkelser utenfor boplassen i Kotedalen". I K.L. Hjelle, A.K. Hufthammer, P.E. Kaland, A.B. Olsen og E.C. Soltvedt (red.). *Kotedalen – en boplass gjennom 5000 år*. Bind 2. *Naturvitenskapelige undersøkelser*: 65–89. Bergen: Universitetet i Bergen.

- Kanstrup, M., M.K. Holst, P.M. Jensen, I.K. Thomsen and B.T. Christensen 2014. "Searching for long-term trends in prehistoric manuring practice. $\delta^{15}\text{N}$ analyses of charred cereal grains from the 4th to the 1st millennium BC". *Journal of Archaeological Science* 51: 115–125.
- Kamp, K.A. 2001. "Where Have All the Children Gone? The Archaeology of Childhood". *Journal of Archaeological Method and Theory* 8/1: 1–34.
- Keith, K. 2006. "Childhood Learning and the Distribution of Knowledge in Foraging Societies". *Archeological Papers of the American Anthropological Association* 15: 27–40.
- Kelly, R.L. 1983. "Hunter-gatherer mobility strategies". *Journal of Anthropological Research* 39/3: 277–306.
- Kelly, R.L. 1992. "Mobility/sedentism: Concepts, archaeological measures, and effects". *Annual Review of Anthropology* 21: 43–66.
- Kelly, R.L. 2003. "Colonization of New Lands by Hunter-Gatherers. Expectations and implications based on ethnographic data". In M. Rochman and J. Steele (eds.). *Colonization of Unfamiliar Landscapes*: 44–58. London: Routledge.
- Kelly, R.L. 2013 [1995]. *The Lifeways of Hunter-Gatherers. The Foraging Spectrum*. New York: Cambridge University Press.
- Kent, S. 1991. "The relationship between mobility strategies and site structure". In E.M. Kroll and T.D. Price (eds.). *The Interpretation of Archaeological Spatial Patterning*: 33–59. New York: Plenum Publishing Corporation.
- Kent, S. 1992. "Studying variability in the archaeological record: an ethnoarchaeological model for distinguishing mobility patterns". *American Antiquity* 57/4: 635–660.
- Kile-Vesik, J. 2017. "Hydal 1 och 2. Bosättningsspår från folkvandringstid och hälvägar". I S. Solheim (red.). *E18 Rugtvedt–Dørdal. Arkeologiske undersøkelser av lokaliteter fra steinalder og jernalder i Bamble kommune, Telemark fylke*: 539–556. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Kilhavn, H. 2013. *Neolitikum i Agder. Interne strukturer og eksterne relasjoner i samfunn fra tidligneolitikum til seinneolitikum*. Masteroppgave: Universitetet i Oslo.
- Kindgren, H. 1999. "Tosskärr. Stenkyrka 94 revisited". In B.V. Eriksen and B. Bratlund (eds.). *Recent studies in the Final Palaeolithic of the European plain. Proceedings of a U.I.S.P.P. Symposium, Stockholm, 14.–17. October 1999*: 49–61. Århus: Aarhus University Press. (Jutland Archaeological Society Publications).
- Kjemperud, A. 1981. "Diatom changes in sediments of basins possessing marine-lacustrine transitions in Frosta, Nord-Trøndelag, Norway". *Boreas* 10: 27–38.
- Knight, J. 1991. "Technological Analysis of the Anvil (Bipolar) Technique". *Lithics* 12: 57–87.
- Knutsson, H. and K. Knutsson 2012a. "The postglacial colonisation of humans, fauna and plants in northern Sweden". *Arkeologi i Norr* 13: 1–28.
- Knutsson, H. og K. Knutsson 2012b. "Chaîne Opératoire-analys av utvalda flintartefakter från Nøklegård I, Porsgrunn kommune, Telemark Fylke. En undersökning av tillverkning och användning". I L. Jaksland (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind III. *Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum og senere*: 253–204. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon. (KHM Varia, 81).
- Knutsson, H. og K. Knutsson 2014. "Chaîne Opératoire-analys av utvalda flintartefakter från Pauler 1 og 6, Larvik kommune, Vestfold fylke – En undersökning av tillverkning och användning". I L. Jaksland og P. Persson (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind I. *Forutsetninger og kulturhistorisk sammenstilling*: 129–155. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 79).
- Knutsson, H., K. Knutsson, F. Molin and P. Zetterlund 2016. "From flint to quartz: Organization of lithic technology in relation to raw material availability during the pioneer process of Scandinavia". *Quaternary International* 424: 32–54.
- Knutsson, K. 1983. "Barn, finns dom"? *Fjölñir* 83/2: 8–11.
- Knutsson, K. 1986. "Några ord om barn, stötkantkärnor och pieces esquillees". *Fjölñir* 86/1: 29–39.
- Knutsson, K. 2009. "Culture and long term history: the handle core tradition as a possible prehistoric institution and its materialized context". I K. Darmark, M. Guinard, L. Sundström og P. Vogel (red.). *Svartkärret 1–3: Tre mellanmesolitiska lägerplatser i Närke*: 150–164. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (SAU Rapport, 5).
- Knutsson, K., C. Lindgren, F. Hallgren and N. Björk 1999. "The Mesolithic in Eastern Central Sweden". In J. Boaz (ed.). *The Mesolithic of Central Scandinavia*: 87–123. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke, 22).
- Koxvold, L.U. 2013a. "Nordby 2 – 5 funnkonsentrasjoner fra mellommesolitikum". I S. Solheim, S. og H. Damlien (red.). *E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av lokaliteter fra mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*: 115–142. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Koxvold, L.U. 2013b. "Funnbearbeiding, katalogiseringsmaler og analysemuligheter". I S. Solheim og H. Damlien (red.). *E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av lokaliteter fra mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*: 51–53. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Koxvold, L.U. og G. Fossum 2017. "Funnbearbeiding, katalogisering og råstoffanalyser. Erfaringer fra E18 Rugtvedt–Dørdal". I S. Solheim (red.). *E18 Rugtvedt–Dørdal. Arkeologiske undersøkelser av lokaliteter fra steinalder og jernalder i Bamble kommune, Telemark fylke*: 85–96. Kristiansand-Oslo: Portal

- forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Kristiansen, K. 1988. "Det tidligste agerbrug i Danmark (4000–3600 f.Kr.)". I C. Bjørn (red.). *Det danske landbrugs historie I: 4000 f.Kr.–1536*: 21–40. Odense: Landbohistorisk Selskab.
- Kubiak-Martens, L. 2002. "New evidence for the use of root foods in pre-agrarian subsistence recovered from the late Mesolithic site at Halsskov, Denmark". *Veget. Hist. Archaeobot.* 11: 23–31.
- Lahtinen, M. and P. Rowley-Conwy 2013. "Early farming in Finland: Was there cultivation before the Iron Age (500 BC)?" *European Journal of Archaeology* 16/4: 660–684.
- Lancy, D.F. 2012. "First You Must Master Pain". The Nature and Purpose of Apprenticeship". *Society for the Anthropology of Work Review* 33/2: 113–126.
- Langohr, R. 1993. "Types of tree windthrow. Their impact on the environment and their importance for the understanding of archaeological excavation data". *Helinium* XXXIII/1: 36–49.
- Larsen J. H. 2000. "Vikingtidsfunn fra Aust-Agder. Agder i fjern fortid". I B. Seland (red.). *Agder i fjern fortid*: 21–57. Kristiansand: Høgskolen i Agder (Skriftserien 72).
- Larsen, J.H. 2003. "Gravfelt fra eldre jernalder på Glamsland, Lillesand kommune i Aust-Agder". *Agder Historielag Årsskrift* 79: 30–43.
- Larsen, J.H. og P.H. Mikkelsen 2015. Rapport vedr. detaljeret vedanatommisk analyse, KHM Sagene (FHM 4296/1923). Moesgaard museum.
- Larsen, J.H. og M.-L. B. Sollund 2002. Gravfeltet i Fevikparken, Grimstad. *Agder historielags årsskrift* 78: 7–24.
- Larson, M.L. and M. Kornfeld 1997. "Chipped stone nodules: Theory, method, and examples". *Lithic Technology* 22/1: 4–18.
- Larsson, L. 2000. "Axes and Fire – Contacts with the Gods". In D. Olausson and H. Vandkilde (eds.). *Form, Function and Context. Material culture studies in Scandinavian archaeology*: 93–104. Lund: Institute of Archaeology. (Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°, 31).
- Larsson, L. and A. Sjöström 2011a. "Bog sites and wetland settlement during the Mesolithic: Research from a bog in central Scania, southern Sweden". *Archäologisches Korrespondenzblatt* 41: 457–472.
- Larsson, L. and A. Sjöström 2011b. "Early Mesolithic flint-tipped arrows from Sweden". *Antiquity*, bulletin November 2011.
- Larsson, M. 1992. "The Early and Middle Neolithic Funnel Beaker Culture in the Ystad Area (Southern Scania). Economic and Social Change". In L. Larsson, J. Callmer and B. Stjernkvist (eds.). *The Archaeology of the Cultural Landscape. Field Work and Research in a South Swedish Rural Region*: 17–90. Lund: Institute of Archaeology. (Acta Archaeologica Lundensia. Series in 4°, 19).
- Larsson, M. 2017. *Life and Death in the Mesolithic of Sweden*. Oxford: Oxbow Books.
- Larsson, M. og E. Olsson 1997. *Regionalt och interregionalt. Stenåldersundersökningar i Syd- och Mellansverige*. Stockholm: Riksantikvarieämbetet (Arkeologiska Undersökningar. Skrifter, 23).
- Larson, M.L. and M. Kornfeld 1997. "Chipped stone nodules: Theory, method, and examples". *Lithic Technology* 22/1: 4–18.
- Larsson, M., A. Svensson and J. Apel 2018. Botanical evidence of malt for beer production in fifth–seventh century Uppåkra, Sweden. *Archaeological and Anthropological Sciences*.
- Leach, H.M. 1997. "The terminology of agricultural origins and food production systems – a horticultural perspective". *Antiquity* 71/271: 135–148.
- Lekberg, P. 2002. *Yxors liv – Menniskors landskap. En studie av kulturlandskap och sambälle i Mellansveriges senneolitikum*. Uppsala: KtK. (Kust till kust-böcker nr. 5).
- Lidström-Holmberg, C. 2004. "Saddle Querns and Gendered Dynamics of the Early Neolithic in Mid Central Sweden". In H. Knutsson (red.). *Coast to Coast-Arrival. Results and Reflections*: 199–233. Uppsala: Department of Archaeology and Ancient History, Uppsala University. (Coast to Coast, book 10).
- Lillehammer, G. 1996. *Død og grav: Gravskikk på Kvassheimfeltet, Hå i Rogaland, SV Norge*. (AmS-Skrifter, 13). Stavanger: Arkeologisk museum i Stavanger.
- Lindahl, A., D. Olausson og A. Carlie (red.) 2002. *Keramik i Sydsvrige – en handbok för arkeologer*. Lund: Keramiska Forskningslaboratoriet. (Monographs on Ceramics, 1).
- Linderholm, J., J.-E. Wallin, S. Ericsson and S. Östman 2015. Environmental archaeological analysis of samples from site Hestehag 47/2, Aust-Agder, Arendal kommune, Norway. Rapport 2015-010. Umeå universitet: Miljöarkeologiska laboratoriet, Institutionen för idé och samhällstudier.
- Lindgren, C. 1998. "Shapes of quartz and shapes of minds". In L. Holm and K. Knutsson (red.). *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18–20, 1996*: 95–103. Uppsala: Department of Archaeology and Ancient History, Uppsala University. (OPIA, 16).
- Lindgren, C. 2000. "Kvarts som källmaterial – exempel från den mesolitiska boplatzen Hagtorp". I H. Knutsson (red.). *Halvöägs kust till kust. Stenålderssamhällen i förändring*: 43–62. Uppsala-Göteborg: KtK. (Kust till kust-böcker nr. 2).
- Lindgren, C. 2004. *Människor och kvarts. Sociala och teknologiska strategier under mesolitikum i Östra Mellansverige*. Stockholm: Arkeologiska Institutionen, Stockholm Universitet. (Stockholm Studies in Archaeology, 29).
- Lindman, G. 1991. *Forntida svedjebbruk: om möjligheterna att spåra forntidens svedjebbruk*.

- Kungsbacka: Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska Undersökningar. (Skrifter No. 1).
- Lindman, G. 2013. "Stenålderslämningar i Norra Båhuslän". I G. Johansson, G. Lindman og B. A. Munkenberg (red.). *Stenålder i norra Bohuslän med arkeologiska undersökningar för E18 som grund: 7–29*. Stockholm: Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska uppdragsverksamheten (UV).
- Lindqvist, C. og G. Possnert 1997. "Om reservoareffektproblemet". I G. Burenhult (red.). *Ajvide och den moderna arkeologin: 73–74*. Stockholm: Natur och kultur.
- Lohne, Ø.S., S. Bondevik, J. Mangerud and H. Schrader 2004. "Calendar year age estimates of Allerød–Younger Dryas sea-level oscillations at Os, western Norway". *Journal of Quaternary Science* 19: 443–464.
- Lohne, Ø.S., J. Mangerud and H.H. Birks 2014. "IntCal13 calibrated ages of the Vedde and Saksunarvatn ashes and the Younger Dryas boundaries from Krakenes, western Norway". *Journal of Quaternary Science* 29: 506–507.
- Lomborg, E. 1960. "Fladehuggede flintredskaber i gravfund". *Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie* 1959: 146–183.
- Lomborg, E. 1973. *Die Flintdolche Dänemarks. Studien über Chronologie und Kulturbeziehungen des südsandinavischen Spätneolithikums*. København: Det kgl. nordiske Oldskriftselskab. (Nordiske Fortidsminder. Serie B – in quarto, bind 1).
- Lund, C. 1981. "The Archaeomusicology of Scandinavia". *World Archaeology* 12/3: 246–265.
- Løken, T. 1974. *Gravminner i Østfold og Vestfold. Et forsøk på en typologisk-kronologisk analyse og en religionshistorisk tolkning*. Magisteravhandling: Universitetet i Oslo.
- Løken, T., L. Pilø og O. Hemdorff 1996. *Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksboplasser – en metodisk innføring*. Stavanger: Arkeologisk museum i Stavanger. (AmS-Varia, 26).
- Låg, J. 1957. *Arealfordelingen av noen viktige grupper av bergarter i Norge*. Vollebakk.
- Låg, J. 1983. "Jordbunnskart". *Nasjonalatlas for Norge*, Kartblad 2.3.1. Norges geografiske oppmåling, Hønefoss.
- Macphail, R.I., J. Linderholm and S. Ericsson 2015. *E18 Arendal–Tvedestrand, Norway: soil micromorphology, chemistry and magnetic susceptibility*. Report for Cultural History Museum, University of Oslo, May 2015. Institute of Archaeology, University College London and Environmental Archaeology Laboratory (MAL), University of Umeå.
- Madsen, B. 1992. "Hambugkulturens flintteknologi i Jels". I J. Holm og F. Reick (red.). *Istidsjægere ved Jelsbærne: 93–131*. Haderslev: Haderslev Museum. (Skrifter fra Museumsrådet for Sønderjyllands Amt, 5).
- Madsen, T. 1978. "Perioder og periodeovergange i neolitikum. Om forskellige fundtypers egnethed til kronologiske opdelinger". *Hikuin* 4: 51–61.
- Madsen, T. 2009. "Aalstrup – en boplads og systemgravanlæg ved Horsens fjord". I A. Schülke (red.). *Plads og rum i Tragtbægerkulturen. Bidrag fra Arbejds mødet på Nationalmuseet, 22. september 2005: 105–138*. København: Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab, Nationalmuseet.
- Malmer, M.P. 1962. "Jungneolithische Studien". *Acta Archaeologica Lundensia* in 8:2.
- Malmer, M.P. 1975. *Stridsyøkkulturen i Sverige och Norge*. Stockholm-Lund: Liber förlag.
- Malmer, M.P. 2002. *The Neolithic of South Sweden, TRB, GRK, and STR*. Stockholm: Kgl. Vitterhetsakademien.
- Malmström, H.M., T.P. Gilbert, M.G. Thomas, M. Brandström, J. Storå, P. Molnar and E. Willerslev 2009. "Ancient DNA Reveals Lack of Continuity between Neolithic Hunter-Gatherers and Contemporary Scandinavians". *Current Biology* 19/20: 1–5.
- Mangerud, J., I. Aarseth, A.L.C. Hughes, O.S. Lohne, K. Skar, E. Sonstegaard and J.I. Svendsen 2016. "A major re-growth of the Scandinavian Ice Sheet in western Norway during Allerød–Younger Dryas". *Quaternary Science Reviews* 132: 175–205.
- Mangerud, J., S. Bondevik, S. Gulliksen, A.K. Hufthammer and T. Høisæter 2006. "Marine C-14 reservoir ages for 19th century whales and molluscs from the North Atlantic". *Quaternary Science Reviews* 25: 3228–3245.
- Mangerud, J., R. Gyllencreutz, Ø. Lohne and J. I. Svendsen 2011. "Glacial history of Norway". In J. Ehlers, P.L. Gibbard and P.D. Hughes (eds.). *Quaternary Glaciations – Extent and Chronology: 279–298*. Amsterdam: Elsevier. (Developments in Quaternary Science, Vol. 15).
- Manninen, M. 2009. "Evidence of mobility between the coast and the inland region in the Mesolithic of northern Fennoscandia". In S. McCartan, R. Schulting, G. Warren and P. Woodman (eds.). *Mesolithic Horizons. Papers presented at the Seventh International Conference on the Mesolithic in Europe, Belfast 2005: 102–108*. Oxford: Oxbow Books.
- Mansrud, A. 2004a. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Boplass fra eldre steinalder, Nørholmen, 182/1, Grimstad, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Mansrud, A. 2004b. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Boplass fra eldre steinalder. Molland, 82/31, Grimstad, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Mansrud, A. 2008. "Rødbøl 54 – Boplasspor fra mellommesolitikum og kokegropfelt fra eldre jernalder". I L.E. Gjerpe (red.). *Steinalderboplasser, boplasspor, graver og dyrkningsspor*. Bind 2. *E18-prosjektet Vestfold: 235–268*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 72).

- Mansrud, A. 2013a. "En mikrolitt til besvær? Typologi, kronologi og komposittrekskaper i østnorsk mellommesolitikum". *Viking LXXVI*: 63–86.
- Mansrud, A. 2013b. "Hovland 4 – Mellommeseolitik lokalitet med fire funnkonsentrasjoner og ti strukturer". I S. Solheim og H. Damlien (red.). *E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av lokaliteter frå mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*: 143–170. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Mansrud, A. 2013c. "Torstvet – et kortvarig opphold i mellommesolitikum". I S. Solheim og H. Damlien (red.). *E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av lokaliteter frå mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*: 236–254. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Mansrud, A. 2017. *Erverv som kosmologi? En relasjonell tilnærming til dyrebein, boplassmønstre og teknologi i mellommesolittiske kystsammfunn i det nordøstlige Skagerak (8300–6300 f.Kr.)*. Doktoravhandling: Universitetet i Oslo.
- Mansrud, A. 2018a. *Rapport fra arkeologisk utgraving. Steinalderboplass med funn fra eldre og yngre steinalder samt bosetningsspor fra bronsealder og førromersk jernalder. Bie Øvre, 13/3, 4, 22, Grimstad, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Mansrud, A. 2018b. *Rapport fra arkeologisk utgraving. 416 Frydendal–Østebø. Aktivitetsområde fra steinalder. Trondalen, 14/12, Risør, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Mansrud, A. and C. Eymundsson 2016. "Socialized landscapes? Lithic clusters, hearths and relocation rituals at Middle Mesolithic sites in Eastern Norway". *Fennoscandia Archaeologica XXXIII*: 123–151.
- Mansrud, A. og L. Carrasco 2018. *Rapport fra arkeologisk utgraving. Marisberg. Boplass fra eldre steinalder. Færvik østre, 205/544, 867, Arendal kommune, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Mathiassen, T. 1948. *Studier over Vestjyllands Oldtidsbebyggelse*. København: Nationalmuseet. (Nationalmuseets skrifter, Arkæologisk-historisk række, 2).
- Mathiassen, T. 1959. *Nordvestsjællands Oldtidsbebyggelse*. København: Nationalmuseet. (Nationalmuseets Skrifter, Arkæologisk-historisk Række, 7).
- McBrearty, S. 1990. "Consider the humble termite: Termites as agents of post-depositional disturbance at African archaeological sites". *Journal of Archaeological Science* 17/2: 111–143.
- Meeks, N.D., G. de G. Sieveking, M.S. Tite and J. Cook 1982. "Gloss and Use-Wear Traces on Flint Sickles and Similar Phenomena". *Journal of Archaeological Science* 9: 317–340.
- Melheim, L. 2012. "Towards a new understanding of Late Neolithic Norway – the role of metal and metalworking". In C. Prescott and H. Glørstad (eds.). *Becoming European. The transformation of third Millennium Northern and Western Europe*: 70–81. Oxford: Oxbow Books.
- Melle, T. og C. Knagenhjelm 2006. "Feltmetodikk – kvar blei det av oldsakene? Forslag til utbetring av flateavdekkingsmetoden". *Primitive tider* 9: 63–69.
- Melvold, S.A. 2010. "Melvold. En lokalitet med boligstruktur og kokegroper fra seinmesolitikum til bronsealder". I K. Stene (red.). *Steinalderundersøkelser ved Rena elv. Gråfjellprosjektet*. Bind III: 332–367. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 76).
- Melvold, S. 2015. "Grønnslettвика i Farsund. En neolittisk fangstboplass med kulturlag og traktbegerkeramikk". I I.M. Berg-Hansen (red.). *Arkeologiske undersøkelser 2005–2006. Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo*: 108–120. Kristiansand: Portal forlag.
- Melvold, S. og P. Persson (red.) 2014a. *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn kommune*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*, Kristiansand-Oslo: Portal Forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Melvold, S. og P. Persson 2014b. "Sundsaaen 2. En boplass från tidigneolitikum". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet: Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 116–130. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Melvold, S. og L. Eigeland 2014. "Langangen Vestgård 1. En boplass fra siste del av mellommesolitikum med trinnøksproduksjon og strukturer". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 239–276. Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Melvold, S., G. Reitan, I.M. Eggen og L. Eigeland 2014. "Utgravningsstrategi, metode og dokumentasjon". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 60–71. Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Mikofajczyk, Ł., K. Ilves, J. May, O.G. Sveinbjarnarson and K. Milek 2015. "Use of phosphorus mapping in assessing coastal activity zones of an Icelandic multi-period site of Vatnsfjörður". *Journal of Archaeological Science* 59: 1–9.

- Mikkelsen, E. 1975a. "The Mesolithic in South-Eastern Norway". *Norwegian Archaeological Review* 8/1: 19–35.
- Mikkelsen, E. 1975b. *Frebergsvik: Et mesolitisk boplassområde ved Oslofjorden*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamling Skrifter. Ny rekke, 1).
- Mikkelsen, E. 1982. "Introduksjonen av jordbruk i Øst-Norge". I T. Sjøvold (red.). *Introduksjonen av jordbruk i Norden*: 129–141. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mikkelsen, E. 1984. "Neolitisingen i Øst-Norge". *Universitetets Oldsaksamling Årbok 1982/1983*: 87–128.
- Mikkelsen, E. 1989. *Fra jeger til bonde: Utviklingen av jordbruksamfunn i Telemark i steinalder og bronsealder*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke, 11).
- Mikkelsen, E. og P.O. Nybruget 1975. "Jakt og fiske i steinbrukende tid i Hedmark". Årbok for Norsk Skogbruksmuseum: skogbruk, jakt og fiske 7: 87–112.
- Mikkelsen, E. and H.I. Høeg 1979. "A reconsideration of Neolithic agriculture in Eastern Norway". *Norwegian Archaeological Review* 12/1: 33–47.
- Milne, G.A., W.R. Gehrels, C.W. Hughes and M.E. Tamisiea 2009. "Identifying the causes of sea-level change". *Nature Geoscience* 2: 471–478.
- Mjærum, A. 2004. Å gi øksene liv. Et biografisk perspektiv på slipte flintøkser fra sørøstnorsk tidlig- og mellomneolitikum. Hovedfagsavhandling: Universitetet i Oslo.
- Mjærum, A. 2010. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Hovedvannledningsprosjektet delrapport 2. Vøien I: Bosetningsspor fra tidligneolitikum og bronsealder. Vøien, 78/1, Bærum kommune, Akershus*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Mjærum, A. 2011. "En trinnøks med merker av historien. Noen detaljer om et funn fra Stokke i Vestfold". *Nicolay* 114: 5–11.
- Mjærum, A. 2012a. "The Bifacial Arrowheads in Southeast Norway. A Chronological Study". *Acta Archaeologica* 83: 105–143.
- Mjærum, A. 2012b. "Nye åkre og gamle funn. Metode betraktninger om sørøstnorske steinalderboplasser i dyrket mark". *Primitive tider* 14: 15–30.
- Mjærum, A. 2012c. "Åkre og beitemarker i Fevangrenda: Nytt om jernalderlandbruket i Vestfold". *Viking LXXV*: 109–130.
- Mjærum, A., Ø.M. Amundsen og G. Reitan 2008. "Boplassen Nøkleby og yngre steinalder i Follo – jakt og jordbruk i en brytningstid". *Follominne* 46: 31–49.
- Mjærum, A. og O.C. Lønås 2014. Prosjektbeskrivelse. Arkeologisk undersøkelse av 38 lokaliteter med automatisk fredede kulturminner. Reguleringsplan for E18, Tvedestrand–Arendal. Diverse gårder, Arendal og Tvedestrand kommuner, Aust-Agder. Arkeologisk seksjon, Kulturhistorisk museum, UiO, Oslo.
- Moltsen, A.S.A. 2015. Materiale- og makrofossilanalyser fra E18 Tvedestrand–Arendal, Hesthag 47/2, Arendal K, Aust-Agder. NOK-rapport nr. 05-2015. Natur og kultur.
- Morgan, C. 2008. "Reconstructing prehistoric hunter-gatherer foraging radii: a case study from California's southern Sierra Nevada". *Journal of Archaeological Science* 35: 247–258.
- Myhre, B. 1994. "Haugbrott eller gravplyndring i tidlig kristningstid?". I J.I. Hansen og K.G. Bjerva (red.). *Fra hammer til kors. 1000 år med kristendom. Brytningstid i Viken*: 68–85. Oslo: Schibsted.
- Møbjerg, T., P. Mose Jensen og P. Hambro Mikkelsen 2007. "Enkehøj: en boplads med klokkebægerkeramik og korn". *KUML* 2007: 9–45.
- Nachtergale, L., A. De Schrijver and N. Lust 1997. "Windthrow, what comes after the storm?". *Silva Gandavensis* 62: 80–89.
- Nesje, A. 1992. "A piston corer for lacustrine and marine sediments". *Arctic and Alpine Research* 24: 257–259.
- NGU [Norges geologiske undersøkelse] 2018. "Superficial deposits. National Database". Hentet fra: http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/. (2. mars 2018).
- Nielsen, P.O. 1978. "Die Flintbeile der frühen Trichterbecherkultur in Dänemark". *Acta Archaeologica* 48: 61–138.
- Nielsen, P.O. 1979. "De tyknakkede øksers kronologi". *Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie* 1977: 5–71.
- Nielsen, S.V. 2017a. "Long blades and Phantom Cores: A Case of Long-Distance Stone Tool Refitting (Southern Norway)". *Lithic Technology* 42: 1–12.
- Nielsen, S.V. 2017b. *Rapport fra arkeologisk utgravning. To mesolittiske boplasser på Krøgenesåsen. Krøgenes, 511/5, 22, 109, Arendal, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Nielsen, S.V. og J. Åkerstrøm 2016. "Yngre steinalders flint- og steinøkser fra Aust-Agder fylke". *Aust-Agder-arv* 2016: 3–15.
- Nielsen, S.V., J. Åkerstrøm, J.-S.F. Stokke and K.F. Eskeland 2016. "Quartz Utilization along the Coast of Southern Norway: Results from a Stone Age Survey in Aust-Agder". In H.B. Bjerck, H.M. Breivik, S.E. Fretheim, E.L. Piana, B. Skar, A.M. Tivoli and F.J. Zangrando (eds.). *Marine Ventures. Archaeological Perspectives on Human-Sea Relations*: 367–381. Sheffield: Equinox Publishing Ltd.
- Nielsen-Marsh, C.M., C.I. Smith, M.M.E. Jans, A. Nord, H. Kars and M.J. Collins 2007. "Bone diagenesis in the European Holocene II: taphonomic and environmental considerations". *Journal of Archaeological Science* 34: 1523–1531.
- Nonaka, T., B. Bril and R. Rein 2010. "How do stone knappers predict and control the outcome of flaking? Implications for understanding early stone tool technology". *Journal of Human Evolution* 59: 155–167.

- Nordqvist, B. 1998. *A study of the Mesolithic on the west coast of Sweden: including a case study of coastal sites with organic remains from the Boreal and the early Atlantic periods*. Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Nordqvist, B. 1999. "The Chronology of Western Swedish Mesolithic and Late Paleolithic. Old Answers in Spite of New Methods". In J. Boaz (ed.). *The Mesolithic of Central Scandinavia*: 235–253. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamling skrifter. Ny rekke, 22).
- Nordqvist, B. 2000. *Coastal adaptations in the Mesolithic. A study of coastal sites with organic remains from the Boreal and Atlantic periods in Western Sweden*. Göteborg: Göteborgs Universitet (GOTARC Series B. Gothenburg Archaeological Thesis no. 13.)
- Norman, S.A., R.J. Schaetzl and T.W. Small 1995. "Effects of slope angle on mass movement by tree uprooting". *Geomorphology* 14/1: 19–27.
- Nummedal, A. 1937. "En steinalderboplass ved Molde". *Viking* I: 29–32.
- Nummedal, A. og A. Bjørn 1930. Boplassfund fra yngre steinalder i Aust-Agder. *Universitetets Oldsaksamling årbok* 1929: 21–109.
- Nybruget, P.O. 1985. *Gravhaug. Nessane av Hæstad, 75/8, Lillesand, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Nygaard, S.E. 1989. "The Stone Age of Northern Scandinavia: A Review". *Journal of World Prehistory* 3/1: 71–116.
- Nyland, A.J. 2012a. "Pauler 2, boplass fra tidligmesolitikum". I L. Jaksland (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind 2, *Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum*: 127–169. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (KHM Varia, 80).
- Nyland, A.J. 2012b. "Pauler 4 – tidligmesolitisk bosetning". I L. Jaksland (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind 3, *Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum og senere*: 3–58. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (KHM Varia, 81).
- Nyland, A.J. 2012c. "Lokaliseringanalyse av tidligmesolitiske pionerboplasser. Appendiks 4". I H. Glørstad og F. Kvalø (red.): *Havvind – Paleogeografi og arkeologi*. *Arkeologisk rapport* 2012/12: 70–96. Oslo: Norsk Maritimt Museum.
- Nyland, A.J. 2015. *Humans in Motion and Places of Essence. Variation in rock procurement practices in the Stone, Bronze and Early Iron Ages, in southern Norway*. PhD thesis: University of Oslo.
- Nyland, A.J. 2016. *Steinalderlokalitet Krøgenes D2. Arkeologisk feltkurs for masterstudenter LAKH, UIO 2015*. Upublisert utgravningsrapport.
- Nyland, A.J. og T. Amundsen 2012. "Bakke – boplass fra tidligmesolitikum". I L. Jaksland (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*. Bind 3, *Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum og senere*: 143–198. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (KHM Varia, 81).
- Nærøy, A.J. 1993. "Chronological and technological changes in Western Norway 6000 – 3800 BP". *Acta Archaeologica* 63: 77–95.
- Nærøy, A.J. 1994. *Troll-prosjektet. Arkeologiske undersøkelser på Kollsnes, Øygarden k., Hordaland 1989–1992*. Bergen: Historisk museum. (Arkeologiske rapporter 19).
- Nærøy, A.J. 1999. "The Norwegian Stone Age in the South Scandinavian and North-West European Context". In L. Selsing og G. Lillehammer (eds.). *Museumslandskap. Artikkelsamling til Kerstin Griffin på 60-årsdagen*: 489–514. Stavanger: Arkeologisk museum i Stavanger. (AmS-Rapport 12B).
- Nærøy, A.J. 2000. *Stone Age Living Spaces in Western Norway*. Oxford: Archaeopress. (BAR International Series 857).
- O'Connell, J. 1987. "Alyawara Site Structure and its Archeological Implications". *American Antiquity* 52/1: 74–108.
- Odell, G.H. 2004. *Lithic analysis. Manuals in archaeological method, theory and technique*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Odgaard, U. 2003. "Hearth and home of the Palaeo-Eskimos". *Inuit Studies* 27/1–2: 349–374.
- Oftedahl, J.W. 1911. "Oldsaker indkomne til Arendals museum 1901–1905". I A.W. Brøgger (red.). *Oldtiden* I: 1–5. Stavanger: Dreyers Bogtrykkeri.
- Ohlson, M., B. Dahlberg, T. Økland, K. J. Brown and R. Halvorsen 2009. "The charcoal carbon pool in boreal forest soils". *Nature Geoscience* 2: 692–695.
- Olausson, D.J. 2008. "Does Practice Make Perfect? Craft Expertise as a Factor in Aggrandizer Strategies". *Journal of Archaeological Method and Theory* 15: 28–50.
- Oldeberg, A. 1932. "Some Contributions to the Earliest History of the Sickle". *Acta Archaeologica* 3: 209–230.
- Olsen, D.E.F. 2013. "Nordby 1 – Et kort opphold i mellommesolitikum". I S. Solheim og H. Damlien (red.). *E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av lokaliteter fra mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*: 105–114. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Overland, A. and K.L. Hjelle 2009. "From forest to open pastures and fields: cultural landscape development in western Norway inferred from two pollen records representing different spatial scales of vegetation". *Vegetation History and Archaeobotany* 18: 459–476.
- Padget, P. 1988. *Berggrunnskart Tvedestrand 16122. 1:50 000 sort/hvitt*. Norges Geologiske Undersøkelse.
- Park, R.W. 2006. "Growing Up North: Exploring the Archaeology of Childhood in the Thule and Dorset Cultures". *Archeological Papers of the American Anthropological Association* 15: 53–64.
- Patterson, L.W. and J.B. Sollberger 1976. "The Myth of Bipolar Flaking Industries". *Newsletter of Lithic Technology* 5/3: 40–42.

- Pelegrin, J. 1990. "Prehistoric Lithic Technology: Some Aspects of Research". *Archaeological Review from Cambridge* 9/1: 116–125.
- Persson, P. 1991. "Inte bara Pilane och Lunden – om tidigt mellanepolitiska boplatser i Bohuslän". I H. Browall, P. Persson og K.-G. Sjögren (red.). *Västsvenska stenåldersstudier*: 143–178. Göteborg: Göteborgs universitet. (GOTARC Serie C. Arkeologiska Skrifter, 8).
- Persson, P. 1999. *Neolitikums början – undersökningar kring jordbrukets introduktion i Nordeuropa*. Göteborg: KtK. (Coast to Coast-books, Vol. 1).
- Persson, P. 2000. *Olas, en gropkeramisk boplatz i Halland. Rapport från en arkeologisk undersökning av Varö socken Raä nr. 202, maj 2000*. Göteborg: Institutionen för arkeologi, Göteborgs universitet. (GOTARC Serie D, Arkeologiska rapporter no. 49).
- Persson, P. 2009. "Mesolithic inland settlement in Norway". In S. McCartan (ed.). *Mesolithic horizons*: 243–247. Oxford: Oxbow.
- Persson, P. 2010. "Myggstad. En plats för utvinning av kvartsit under senmesolitikum och en flintdominerad boplatz med tvärpilar". I K. Stene (red.). *Steinalderundersøkelser ved Rena elv. Gråffellprosjektet*, Bind III: 314–330. Oslo: Kulturhistorisk museum, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 76).
- Persson, P. 2014a. "Prestemoen 1. En plats med ben från mellanmesolitikum". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 202–227. Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Persson, P. 2014b. "Naturvetenskap". I S. Melvold og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 76–87. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Petersen, J. 1916. *Gravplassen fra Store-Dal i Skjeberg*. Kristiania: Universitetets oldsaksamling.
- Pettersson, M. 2006. *Djurhållning och betesdrift. Djur, människor och landskap i västra Östergötland under yngre bronsålder och äldre järnålder*. Linköping: Linköpings tryckeri.
- Pétillon, J.-M., O. Bignon, P. Bodu, P. Cattelain, G. Debout, M. Langlais, V. Laroulandie, H. Plisson and B. Valentin 2011. "Hard core and cutting edge: experimental manufacture and use of Magdalenian composite projectile tips". *Journal of Archaeological Science* 38: 1266–1283.
- Pétrequin, P. and Pétrequin, A.-M. 2011. "The twentieth-century polished stone axeheads of New Guinea: why study them"? In V. Davis and M. Edmonds (eds.). *Stone Axe Studies*, Volume III: 333–350. Oxford: Oxbow Books.
- Pettersen, K. og R. Scheen 1985. *Uransbrekka. Et mesolittisk fangststed*. Trondheim: Universitetet i Trondheim, museet. (Rapport Arkeologisk Serie 1985/5).
- Philippson, B. 2012. *Variability of freshwater reservoir effects. Implications for radiocarbon dating of prehistoric pottery and organisms from estuarine environments*. PhD thesis, Aarhus University.
- Pigeot, N. 1990. "Technical and social actors. Flintknapping specialists and apprentices at Magdalenian Etoilles". *Archaeological Review from Cambridge* 9/1: 126–141.
- Prescott, C. 1995. "Aspects of early pastoralism in Sogn, Norway". *Acta Archaeologica* 66: 163–189.
- Prescott, C. 1996. "Was there really a Neolithic in Norway"? *Antiquity* 70/267: 77–87.
- Prescott, C. 2005. *Settlement and Economy in the Late Neolithic and Bronze Age of Southern Norway: Some Points and Premises*. Stavanger: Arkeologisk museum. (AmS-Varia, 43).
- Prescott, C. 2009. "History in prehistory – the Later Neolithic/Early Metal Age, Norway". In H. Glørstad and C. Prescott (eds.). *Neolithisation as if History Mattered. Processes of Neolithisation in North-Western Europe*: 193–216. Lindome: Bricoleur Press.
- Prescott, C. 2012. "Veien til norske gårdssamfunn. Synspunkter på den kronologiske og kulturelle konteksten". I A. Solberg, J.A. Stålesen og C. Prescott (red.). *Neolitikum. Nye resultater fra forskning og forvaltning*: 169–179. Oslo: IAKH, Universitetet i Oslo. (Nicolay Skrifter, 4).
- Prescott, C. and E. Walderhaug 1995. "The last frontier? Processes of Indo-Europeanization in Northern Europe. The Norwegian case". *The Journal of Indo-European studies* 23: 257–280.
- Prescott, C. and H. Glørstad (red.) 2012. *Becoming European. The Transformations of Third Millennium Northern and Western Europe*. Oxford: Oxbow Books.
- Prescott, C. and H. Glørstad 2015. "Expanding 3rd millennium transformations: Norway". In M.P.P. Martínez and L. Salanova (eds.). *The Bell Beaker Transition in Europe: Mobility and local evolution during the 3rd millennium BC*: 77–87. Oxford-Philadelphia: Oxbow Books.
- Price, N. 2008. "Scandinavian archaeology 1998–2018: an emigrant's view". *Primitive tider* 10: 137–144.
- Price, T.D. 2000. "The introduction of farming in northern Europe". In T.D. Price (ed.). *Europe's First Farmers*: 260–300. Cambridge: Cambridge University Press.
- Price, T.D. 2015. *Ancient Scandinavia: An Archaeological History from the First Humans to the Vikings*. Oxford: Oxford University Press.
- Prieto-Martínez, M.P. 2008. "Bell Beaker communities in Thy. The first Bronze Age society in Denmark". *Norwegian Archaeological Review* 41/2: 115–158.
- Prøsch-Danielsen, L. 1996. "Vegetation history and human impact during the last 11500 years at Lista,

- the southernmost part of Norway. Based primarily on Professor Ulf Hafsten's material and diary from 1955–1957". *Norsk Geografisk Tidsskrift* 50: 1–18.
- Prøsch-Danielsen, L. 1997. "New light on the Holocene shore displacement curve on Lista, the southernmost part of Norway". *Norsk Geografisk Tidsskrift* 51: 83–101.
- Prøsch-Danielsen, L. 2006. *Sea-level studies along the coast of southwestern Norway. With emphasise on three short-lived Holocene marine events*. Stavanger: Arkeologisk museum. (AmS-Skrifter, 20).
- Prøsch-Danielsen, L. 2012. "Spor av neolittisk økonomi i Syd- og Sydvest-Norge. Regionale variasjoner i pollensignal og arkeologiske artefakter". I F. Kaul og L. Sørensen (red.). *Agrarsamfundenes ekspansjon i nord*: 116–118. København: Nationalmuseet.
- Prøsch-Danielsen, L. and A. Simonsen 2000. *The deforestation patterns and the establishment of the coastal heathland of southwestern Norway*. Stavanger: Arkeologisk museum. (AmS-Skrifter, 15).
- Påhlsson, L. (red.) 1999. "Markanvändningsformer och vegetationstyper i nordiska odlingslandskap". *TemaNord* 1999/555. Köpenhamn: Nordic Council of Ministers.
- Ramstad, M. 2014. "Steinaldermenneskene ved Norskekysten: pionérer i maritim mestring". Årbok for Universitetsmuseet i Bergen 2014: 6–17.
- Rankama, T. 2004. "Site Formation Processes and Vertical Stratigraphy in Finland". *Finskt Museum* 1995: 56–78.
- Rankama, T., M.A. Manninen, E. Hertell and M. Tallavaara 2006. "Simple production and social strategies: do they meet? Social dimensions in Eastern Fennoscandian quartz technologies". In J. Apel and K. Knutsson (eds.). *Skilled Production and Social Reproduction. Aspects of Traditional Stone-Tool Technologies*: 245–262. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (SAU Stone Studies, 2).
- Rankama, T. and J. Kankaanpää 2008. "Eastern arrivals in post-glacial Lapland: the Sujala site 10 000 cal BP". *Antiquity* 82: 884–899.
- Rankama, T. and J. Kankaanpää 2011. "First evidence of eastern Preboreal pioneers in arctic Finland and Norway". *Quartär* 58: 183–209.
- Rasmussen, M. 1993. *Bopladskeramik i ældre bronzealder*. Århus: Jysk Arkæologisk Selskab. (Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter, 29).
- Reimer, P.J., E. Bard, A. Bayliss, J.W. Beck, P.G. Blackwell, C. Bronk Ramsey, C.E. Buck, H. Cheng, R.L. Edwards, M. Friedrich, P.M. Grootes, T.P. Guilderson, H. Hafidason, I. Hajdas, C. Hatté, T.J. Heaton, D.L. Hoffmann, A.G. Hogg, K.A. Hughen, K.F. Kaiser, B. Kromer, S.W. Manning, M. Niu, R.W. Reimer, D.A. Richards, E.M. Scott, J.R. Southon, R.A. Staff, C.S.M. Turney and J. van der Plicht 2013. "IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0–50,000 Years cal BP". *Radiocarbon* 55: 1869–1887.
- Reitan, G. 2005. *Neolitikum i Buskerud – skikk, bruk og erverv i et langtidsperspektiv*. Hovedfagsavhandling: Universitetet i Oslo.
- Reitan, G. 2009a. "Offer det? Om den sosiale funksjonen til offer og graver i neolitikum". *Primitive tider* 11: 31–50.
- Reitan, G. 2009b. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Lundevågenprosjektet, delrapport 1, sammenfattende rapport*. Lunde 6/1 og Skjolnes 7/23, 7/27, Farsund kommune, Vest-Agder. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Reitan, G. 2010. "Lundevågenprosjektet: Gammelt nytt fra Norges sørsøss". *Vest-Agder-museet Lista Årbok* 2010: 39–50.
- Reitan, G. 2012. "Siste nytt fra Norges "megalitikum". Om en sikringsgravning nær en megalittgrav på Hurum". I A. Solberg, J.A. Stålesen og C. Prescott (red.). *Neolitikum. Nye resultater fra forskning og forvaltning*: 125–146. Nicolay Skrifter 4. Oslo: Nicolay Arkeologisk Tidsskrift/Universitetet i Oslo.
- Reitan, G. 2014a. "Langangen Vestgård 6. En strandbundet boplass med keramikk fra tidligneneolitikum". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet: Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 171–220. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Reitan, G. 2014b. "Langangen Vestgård 5. En strandbundet boplass fra seinmesolitikum og eldste del av tidligneneolitikum". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet: Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 131–170. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Reitan, G. 2014c. "Vallermyrene 1. En strandbundet boplass fra overgangen nøstvetfasen–kjeøyfasen". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet: Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 70–93. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Reitan, G. 2014d. "Gunnarsrød 5. En lokalitet i åkermark fra overgangen mellommesolitikum–seinmesolitikum, tidligneneolitikum og seinneolitikum". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet: Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 221–254. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Reitan, G. 2014e. "Vallermyrene 2. Gårdsbosetting fra bronsealder og eldre jernalder, dyrkningsspor fra

- elder jernalder, mulig gravfunn fra vikingtid, samt boplassfunn fra tidligneneolitikum". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet: Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 279–310. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Reitan, G. 2014f. "Gunnarsrød 4. En liten heller med kulturlag fra nøstvetfasen". I G. Reitan og P. Persson (red.). *Vestfoldbaneprojektet: Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 398–412. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Reitan, G. 2015. "Rhyolitt på Østlandet – råstoff og teknologi i tidligneneolitikum". *Nicolay arkeologisk tidsskrift* 124: 11–20.
- Reitan, G. 2016. "Mesolittisk kronologi i Sørøst-Norge – et forslag til justering". *Viking LXXIX*: 23–51.
- Reitan, G. 2017a. *Rapport fra arkeologisk utgravning. E18 Tvedestrand–Arendal delrapport. Hesthag C3 og C6 – Blandet boplass med funn fra mellommesolitikum og seinneolitikum. Hesthag 47/2, Arendal, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Reitan, G. 2017b. *Rapport fra arkeologisk utgravning. E18 Tvedestrand–Arendal delrapport. Hesthag C1, en lokalitet med dyrkningslag fra jernalder og kokegrop/ildsteder fra steinalder, bronsealder og jernalder. Hesthag 47/2, 19, Arendal, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Reitan, G. 2017c. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Steinalderlokalitet. «Solbakken»/Løkkeveien 25 under Labu søndre, 135/11, Vestby kommune, Akershus*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Reitan, G. 2017d. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Mørland C8. Undersøkelse av funnsted fra yngre steinalder. Mørland lille, 21/1, Arendal kommune, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Reitan, G. og A. Schülke 2017. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Brunstad lok. 25, en lokalitet med grav fra eldre steinalder, inkludert sammenfatning av Brunstad-projektet. Skjærnes, 8/6, Stokke, Vestfold*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Reitan, G. og I.M. Berg-Hansen 2009. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Lundevågenprosjektet, delrapport 1. Sammenfattende rapport. Lunde, 6/1, 6/35 og Skjolnes 7/23, 7/27, Farsund kommune, Vest-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Reitan, G. og P. Persson (red.) 2014. *Vestfoldbaneprojektet: Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 2. *Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Resi, H.G. og E. Østmo 2009. "Et funneventyr ved Aursjømagasinet". *Årbok for Gudbrandsdalen* 77: 214–235.
- Rick, J.W. 1976. "Downslope Movement and Archaeological Intrasite Spatial Analysis". *American Antiquity* 41/2: 133–144.
- Riede, F. 2008. "Maglemosian memes: Technological ontogeny, craft traditions, and the evolution of Northern European barbed points". In M.J. O'Brien (ed.). *Cultural Transmission and Archaeology: Issues and Case Studies*: 178–189. Washington, D.C.: Society for American Archaeology.
- Riede, F. 2012. "A possible Brommian shaft-smoother from the site of Møllehøje, north-western Denmark". *Mesolithic Miscellany* 22/1: 10–18.
- Riiber, K. og B. Bergstrøm 1990. *Aust-Agder fylke. Kvartærgeologisk kart - M 1:250.000. Norges geologiske undersøkelse*.
- Rognstad, O. og T.A. Steinset 2012. *Landbruket i Norge 2011. Jordbruk–skogbruk–jakt*. Statistical analyses 132. Oslo: Statistics Norway.
- Rolfsen, P. 1975. "To steinalderfunn fra Hornnes i Aust-Agder". *Agder historielags årsskrift* 53: 101–106.
- Romundset, A. 2010. *Relative sea level, deglaciation and tsunami history deduced from isolation basins*. PhD thesis: University of Tromsø. Tilgjengelig som PDF: <http://munin.uit.no/handle/10037/2703>
- Romundset, A., S. Bondevik and O. Bennike 2011. "Postglacial uplift and relative sea level changes in Finnmark, northern Norway". *Quaternary Science Reviews* 30: 2398–2421.
- Romundset, A., O. Fredin, and F. Høgaas 2015. "A Holocene sea-level curve and revised isobase map based on isolation basins from near the southern tip of Norway". *Boreas* 44: 383–400.
- Romundset, A., T.R. Lakeman and F. Høgaas 2018. "Quantifying variable rates of postglacial relative sea level fall from a cluster of 24 isolation basins in southern Norway". *Quaternary Science Reviews* 197: 175–192.
- Roper, D.C. 1979. "The Method and Theory of Site Catchment Analysis: A Review". *Advances in Archaeological Method and Theory* 2: 119–140.
- Rots, V. and H. Plisson 2014. "Projectiles and the abuse of the use-wear method in a search for impact". *Journal of Archaeological Science* 48: 154–165.
- Rowley-Conwy, P. and R. Layton 2011. "Foraging and farming as niche construction: stable and unstable adaptations". *Philosophical Transactions of the Royal Society B* 366: 849–862.
- Russ, H. 2014. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Gravrøys og boplassfunn. Nānes, 50/1, Langerak, 54/1, Frøyraak, 55/1, 2, Bygland, Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.

- Rybalov, L.B. and I.O. Kamayev 2012. "Comparative analysis and long-term dynamics of soil macrofauna in forest-tundra ecotone of the Khibiny mountains". *Russian Entomological Journal* 21/2: 179–183.
- Ryen, H.T. 2007. *Georadar-undersøkelser og identifisering av radar-facies istrandsedimenter og kystdyner på Lista, Farsund kommune, Vest-Agder*. Masteroppgave: Universitetet for miljø- og biovitenskap, Ås.
- Rygh, O. 1879. "Gravundersøgelser på Spangereid". *Foreningen til Norske Fortidsmindesmærkers Bevaring. Aarsberetning for 1879*: 21–53. Kristiania.
- Rygh, O. 1905. *Norske Gaardnavne. Oplysninger samlede til Brug ved Matrikelens Revision, VIII Nedenes Amt*. Kristiania: Fabritius.
- Rygh, O. 1999 [1885]. *Norske oldsager*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Räty, M. 2004. "Growth of *Lumbricus terrestris* and *Aporrectodea caliginosa* in an acid forest soil, and their effects on enchytraeid populations and soil properties". *Pedobiologia* 48/4: 321–328.
- Rødsrud, C.L. 2017. "Stillinga. En lokalitet med to gravhauger, ardspor og et hulveisystem". I S. Solheim (red.). *E18 Rugtvedt–Dørdal. Arkeologiske undersøkelser av lokaliteter fra steinalder og jernalder i Bamble kommune, Telemark fylke*: 557–588. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Rønne, O. 2003a. "Torpum 9a og Torpum 16 – boplasser med spor fra nøstvetfasen, senneolitikum, bronsealder og eldre jernalder". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet. Bind 2. Utgravninger avsluttet i 2002*: 143–186. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 55).
- Rønne, O. 2003b. "Stensrød – boplass med spor fra nøstvetfasen, senneolitikum, bronsealder og eldre jernalder". I H. Glørstad (red.). *Svinesundprosjektet. Bind 2. Utgravninger avsluttet i 2002*: 187–222. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 55).
- Salvig, K.V. og P.H. Mikkelsen 2015. Rapport vedr. detaljeret vedanatommisk analyse KHM 2013/7602, prosjektkode: 220229, E18 Tvedestrand–Arendal, (FHM 4296/2005). Moesgaard Museum.
- Salvig, K.V., W. Out og P.H. Mikkelsen 2016a. Rapport vedr. detaljeret vedanatommisk analyse af 27 prøver fra KHM 2013/7602, prosjektkode: 220229, E18 Tvedestrand–Arendal (FHM 4296/1816). Moesgaard museum.
- Salvig, K.V., J.K. Larsen og P.H. Mikkelsen 2016b. Rapport vedr. detaljeret vedanatommisk analyse af 3 prøver fra KHM 2013/7602, prosjektkode: 220229, E18 Tvedestrand–Arendal, Krøgenes D2 (FHM 4296/1816). Moesgaard museum.
- Salvig, K.V. og P.H. Mikkelsen 2016. Rapport vedr. uttagning af materiale til 14C-dateringer fra 2 prøver i sagen KHM 2013/7602, projektnr. 220229, E18 Tvedestrand–Arendal, Kvastad A1 (FHM 4296/2005). Moesgaard museum.
- Sandvik, P. 2008. "Naturvitenskapleg syntese". I G.A. Bårdseth (red.). *E6-prosjektet Østfold*. Band 5: *Evaluerings – resultat*: 61–77. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 69).
- Sarnäs, P. 2008. *Fulläkerslandskapet. Matjord, metod, discussion, reflektion. Öresundsförbindelsen och arkeologin*. Malmö: Malmö Kulturmiljö. (Malmöfynd 14).
- Sauer, D., I. Schüllli-Maurer, R. Sperstad, R. Sørensen and K. Stahr 2008. "Podzol development with time in sandy beach deposits in southern Norway". *Journal of Plant Nutrition and Soil Science* 171: 483–497.
- Savolainen, P., Y. Zhang, J. Luo, J. Lundeberg and T. Leitner 2002. "Genetic Evidence for an East Asian Origin of Domestic Dogs". *Science* 298: 1610–1613.
- Schaetzl, R.J. 1990. "Effects of treethrow microtopography on the characteristics and genesis of Spodosols, Michigan, USA". *Catena* 17: 111–126.
- Schaller Åhrberg, E. 2011. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Boplass fra tidligneolitikum, bronsealder, jernalder. Haslum, 51/29, 33, 78, Frogne, Akershus*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Schaller Åhrberg, E. 2012. "Pauler 1 – En tidligmesolitisk boplass". I Jaksland, L. (red.). *E18 Brunlanesprosjektet. Bind 2, Undersøkte lokaliteter fra tidligmesolitikum*: 3–125. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (KHM Varia, 80).
- Scheen, R. 1979. *De norske flintdolkene. En typologisk-kronologisk analyse*. Magistergradsavhandling: Universitetet i Oslo.
- Schiffer, M.B. 1983. "Toward the Identification of Formation Processes". *American Antiquity* 48/4: 675–706.
- Schiffer, M.B. 1987. *Formation Processes of the Archaeological Record*. Albuquerque: University of New Mexico Press.
- Schmitt, L. 2013. "A Note Concerning Flake Axes and Umiaks". *Oxford Journal of Archaeology* 32/1: 119–122.
- Schmitt, L., S. Larsson, C. Schrum, I. Alekseeva, M. Tomczak and K. Svedhage 2006. "Why they came?": The colonization of Western Sweden and its environmental context at the end of the last glaciation". *Oxford Journal of Archaeology* 25/1: 1–28.
- Schülke, A. og H. Hegdal 2015. "Et unikt mesolittisk anheng fra Brunstad i Vestfold". *Viking LXXVIII*: 27–46.
- Schülke, A., K. Eriksen, S. Gummesson and G. Reitan in print. "The Mesolithic grave at Brunstad – rare insights into hunter-gatherer mortuary practice in Norway". *Antiquity* (submitted).
- Selsing, L. 2012. "The Early Settlement of South Norway after the Last Deglaciation: A Diasporic Perspective". *Norwegian Archaeological Review* 45/2: 177–205.

- Sergant, J., P. Crombé and Y. Perdaen 2006. "The «invisible» hearths: a contribution to the discernment of Mesolithic non-structured surface hearths". *Journal of Archaeological Science* 33: 999–1007.
- Sherratt, A. 1991. "Sacred and Profane Substances: The Ritual Use of Narcotics in Later Neolithic Europe". In P. Garwood, D. Jennings, R. Skeats and J. Toms (eds.). *Sacred and Profane. Proceedings of a Conference on Archaeology, Ritual and Religion, Oxford 1989*. Oxford: Oxford University Committee for Archaeology.
- Shott, M.J. 1995. "How much is a scraper? Curation, use rates and the formation of scraper assemblages". *Lithic Technology* 20/1: 53–72.
- Shott, M.J. 1997. "Stones and shafts redux: the metric discrimination of chipped-stone dart and arrow points". *American Antiquity* 62/1: 86–101.
- Sigmond, E.M.O., M. Gustavson og D. Roberts 1984. *Berggrunnskart over Norge*. Norges geologiske undersøkelser, Trondheim.
- Sjögren, K.-G. 1991. "Om västsvensk mesolitisk kronologi". I H.P. Browall, P. Persson og K.-G. Sjögren (red.). *Västsvenska stenåldersstudier*. 11–32. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Sjögren, K.-G. 2013. "Neolitisering i Västsverige: En översikt över källäget". I F. Kaul og L. Sørensen (red.). *Agrarsamfundenes expansion i nord: Symposium på Tanums Hällristningsmuseum, Underslös, Bohuslän, 25.–29. maj 2011*: 73–86. København: Nordlige verdener, Nationalmuseet.
- Sjöström, A. 2011. *Mesolitiska lämningar i Rönneholms mosse. Arkeologisk förundersökning 2010 Hassle 32:18, Stehag socken, Eslövs kommun, Skåne*. Lund: Lunds universitet. (Rapporter från Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet. Nr 4).
- Sjöström, A. and B. Nilsson 2009. "“Rulers” of southern Sweden: Technological aspects of a rediscovered tool". In S. McCartan, R. Schulting, G. Warren and P. Woodman (eds.). *Mesolithic Horizons. Papers presented at the Seventh International Conference on the Mesolithic in Europe, Belfast 2005*: 788–794. Oxford: Oxbow Books.
- Skar, B. and S. Coulson 1986. "Evidence of behaviour from refitting – a case study". *Norwegian Archaeological Review* 19/2: 90–102.
- Skar, B., K. Lidén, G. Eriksson and B. Sellevold 2016. "A submerged Mesolithic grave site reveals remains of first Norwegian seal hunters". In Bjerck, H., H.M. Breivik, S.E. Fretheim, E.L. Piana, B. Skar, A.M. Tivoli and A.F.J. Zangrando (eds.). *Marine Ventures. Archaeological perspectives on human-sea relations*: 225–239. Sheffield/Bristol: Equinox.
- Skjelstad, G. 2003. *Regionalitet i vestnorsk mesolitikum. Råstoffbruk og sosiale grenser på Vestlandskysten i mellom- og senmesolitikum*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Bergen.
- Skjelstad, G. (red.) 2011. *Steinalderboplasser på Fosenhalvøya. Arkeologiske og naturvitenskapelige undersøkelser 2004–2007. T-forbindelsen, Karmøy kommune, Nord-Rogaland*. Stavanger: Arkeologisk museum i Stavanger, Universitetet i Stavanger. (AmS-Varia, 52).
- Skjelsvik, E. 1965. "Katalog over Aust-Agder-Museets – tidligere Arendals Museum – samling av oldsaker. C. 30250-30573". *Universitetets Oldsaksamling Årbok* 1962: 187–282.
- Skjølsvold, A. 1977. *Slettåbøplassen. Et bidrag til diskusjonen om forholdet mellom fangst- og bondesamfunnet i yngre steinalder og bronsealder*. Stavanger: Arkeologisk museum. (Arkeologisk museum i Stavanger, Skrifter 2).
- Skår, Ø. 2003. *Rituell kommunikasjon i seinmesolitikum. En analyse av hakker og køllers symbolske betydning*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Bergen.
- Smith, D.E., S. Harrison, C.R. Firth and J.T. Jordan 2011. "The early Holocene sea level rise". *Quaternary Science Reviews* 30: 1846–1860.
- Solberg, A. 2015. *Rapport fra arkeologisk utgravning, FV 152 Trolldalen – steinalderlokalitet fra mellommesolitikum. Skorkeberg, 11/10, Frogn, Akershus*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Solberg, B. 1989. "Køller, klubber og hakker av stein. Lite påkattede gjenstandstyper i vestnorsk yngre steinalder". *Universitetets Oldsaksamling Årbok* 1986–88: 81–102.
- Solheim, S. 2007. *Sørvest-Norge i tidligneolitisk tid: en analyse av etniske grenser*. Masteroppgave: Universitetet i Bergen.
- Solheim, S. 2012a. *Lokal praksis og fremmed opphav. Arbeidsfordeling, sosiale relasjoner og differensiering i østnorsk tidligneolitisk tid*. Doktoravhandling: Universitetet i Oslo.
- Solheim, S. 2012b. "Mobility, points and people. Technological and social changes towards the Neolithic of Southern Norway". In R. Berge, M.E. Jasinski and K. Sognnes (eds.). *N-TAG TEN. Proceedings of the 10th Nordic TAG conference at Stiklestad, Norway 2009*: 205–215. Oxford: Archaeopress. (BAR International Series 2399).
- Solheim, S. 2013a. "Sammenfatning av resultater og trender i det arkeologiske materialet". I S. Solheim og H. Damlien (red.). *E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av lokaliteter fra mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*: 255–275. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Solheim, S. 2013b. "E18-lokalitetenes relasjonelle struktur". I S. Solheim og H. Damlien (red.). *E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av lokaliteter fra mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*: 276–282. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Solheim, S. (red.) 2017. *E18 Rugtvedt–Dørdal. Arkeologiske undersøkelser av lokaliteter fra steinalder og jernalder i Bamble kommune, Telemark fylke*.

- Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Solheim, S. og H. Damlien (red.) 2013. *E18 Bommestad-Sky. Undersøkelser av lokaliteter fra mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Solheim, S. og J.A. Havstein 2017. Hegna Øst 2. En seinmesolittisk lokalitet med produksjon av bergartsøkser. I S. Solheim (red.). *E18 Rugtvedt-Dørdal. Arkeologiske undersøkelser av lokaliteter fra steinalder og jernalder i Bamble kommune, Telemark fylke*: 455–475. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Solheim, S. og D.E.F. Olsen 2013. “Hovland 3 – Mellommeseolittisk boplass med hyttetuft”. I S. Solheim og H. Damlien (red.). *E18 Bommestad-Sky. Undersøkelser av lokaliteter fra mellommesolitikum, Larvik kommune, Vestfold fylke*: 198–235. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Arkeologisk seksjon.
- Solheim, S. and P. Persson 2016. “Marine Adaptation in the Middle Mesolithic of South-eastern Norway”. In H.B. Bjerck, H.M. Breivik, S.E. Fretheim, E.L. Piana, B. Skar, A.M. Tivoli and F.J. Zangrando (eds.). *Marine Ventures. Archaeological Perspectives on Human-Sea Relations*: 261–276. Sheffield: Equinox Publishing Ltd.
- Solheim, S. and P. Persson 2018. “Early and mid-Holocene coastal settlement and demography in southeastern Norway: Comparing distribution of radiocarbon dates and shoreline-dated sites, 8500–2000 cal. BCE”. *Journal of Archaeological Science: Reports* 19: 334–343.
- Solheim, S., G. Fossum and H. Knutsson 2018. “Use-wear analysis of Early Mesolithic flake axes from South-eastern Norway”. *Journal of Archaeological Science: Reports* 17: 560–570. Hentet fra: <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2017.12.017>. (21. desember 2017).
- Soltvedt, E.-C. 1994. “Hvilke planter sanket og utnyttet menneskene på Kollsnes i forhistorisk tid?”. I A.J. Nærøy (red.). *Troll-prosjektet. Arkeologiske undersøkelser på Kollsnes, Øygarden k., Hordaland 1989–1992*: 219–238. Bergen: Historisk museum. (Arkeologiske rapporter, 19).
- Soltvedt, E.-C., T. Løken, L. Prøsch-Danielsen, R.L. Børsheim og K. Oma 2007. *Bøndene på Kvålehodlene. Boplass-, jordbruks- og landskapsutvikling gjennom 6000 år på Jæren, SV Norge*. Stavanger: Arkeologisk museum. (AmS-Varia, 47).
- Soma, R. 2007. *Haugbrott og herskermakt – om gravrøveri som ritual*. Masteroppgave: Universitetet i Oslo.
- Soressi, M. and J.M. Geneste 2011. “The history and efficacy of the *Chaîne Opératoire* approach to lithic analysis: studying techniques to reveal past societies in an evolutionary perspective”. *PaleoAnthropology* 2011: 334–350.
- Stabell, B. 1980. “Holocene shorelevel displacement in Telemark, Southern Norway”. *Norsk Geologisk Tidsskrift* 60: 71–81.
- Stafford, M. 2003. “The parallel-flaked flint daggers of late Neolithic Denmark: an experimental perspective”. *Journal of Archaeological Science* 30: 1537–1550.
- Stapert, D. 2007. “Neanderthal children and their flints”. *PalArch's Journal of Archaeology of Northwest Europe* 1/2: 17–39.
- Steadman, S.R. 2016. *Archaeology of domestic architecture and the human use of space*. New York: Cambridge University Press.
- Stein, J.K., 1983. “Earthworm activity: A source of Potential Disturbance of Archaeological Sediments”. *American Antiquity* 48: 277–289.
- Stene, K. (red.) 2010. *Steinalderundersøkelser ved Rena elv. Gråffellprosjektet*. Bind III. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 76).
- Stene, K., P.Å. Persson, H. Damlien og S. Melvold 2010. “Steinbrukende tid ved Rena elv”. I K. Stene (red.). *Steinalderundersøkelser ved Rena elv. Gråffellprosjektet*. Bind III: 457–520. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 76).
- Sternke, F. and M. Sørensen 2009. “The Identification of Children’s flint knapping products in Mesolithic Scandinavia”. In R. McCartan, R. Schulting, G. Warren and P. Woodman (eds). *Mesolithic Horizons. Papers presented at the Seventh International Conference on the Mesolithic in Europe, Belfast 2005*: 722–729. Oxford: Oxbow books.
- Stilborg, O. 2002. “Senneolitikum 2300–1800 f.Kr”. I A. Lindahl, D. Olausson og A. Carlie (reds). *Keramik i Sydsvetige, en handbok för arkeologer*: 78–80. Lund: Keramiska Forskningslaboratoriet. (Monographs on Ceramics, 1).
- Stinchcomb, G.E., S.G. Driese, L.C. Nordt, L.M. DiPietro and T.C. Messner 2014. “Early Holocene soil cryoturbation in northeastern USA: implications for archaeological site formation”. *Quaternary International* 342: 186–198.
- Storemyr, P. 2015. *Et mulig kvartsbrudd fra steinalderen på Kvåstad i Aust-Agder. Rapport til Kulturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo, Prosjektet “Arkeologiske undersøkelser E18 Tvedestrand-Arendal”, Lokalitet Kvåstad A4 (ID 172345)*. Per Storemyr Archaeology & Conservation Services.
- Street, M., M. Baales, E. Cziesla, H. Sönke, M. Heinen, O. Jöris, I. Koch, C. Pasda, T. Terberger and J. Vollbrecht 2001. “Final Paleolithic and Mesolithic Research in Reunified Germany”. *Journal of World Prehistory* 15/4: 365–453.
- Stylergar, F.A. 2006. “Store-Dal – en studie i horisontalstratigrafi”. I T. Østigård (red.). *Lik og ulik. Tilmæringer til variasjon i gravskikk*: 159–170.

- Bergen: Universitetet i Bergen. (UBAS, Universitetet i Bergen Arkeologiske Skrifter, 2).
- Sundström, L. (red) 2015. *E18 Tvedestrand–Arendal årsrapport 2014. Arkeologiske undersøkelser i Tvedestrand og Arendal kommuner, Aust-Agder fylke*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Sundström, L. (red.) 2016. *E18 Tvedestrand–Arendal årsrapport 2015. Arkeologiske undersøkelser i Tvedestrand og Arendal kommuner, Aust-Agder fylke*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.
- Sundström, L. 2003. *Det hotade kollektivet. Neolitiseringsprosessen ur ett östmellansvenskt perspektiv*. Uppsala: KtK. (Coast to coast-books, Vol. 6).
- Sundström, L. and J.E. Apel 1998. "An Early Neolithic Production and Distribution System within a Semi-Sedentary Farming Society in Eastern Central Sweden, c. 3500 BC". In L. Holm and K. Knutsson (eds.). *Proceedings from the Third Flint Alternative Conference at Uppsala, Sweden, October 18–20, 1996*: 155–191. Uppsala: Department of Archaeology and Ancient History, Uppsala University.
- Sundström, L., K. Darmark og N. Stenbäck (red.) 2006. *Postboda 2 och 1. Säsongsboplatser med gropkeramik från övergången tidigneolitikum–mellanneolitikum i norra Uppland*. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (SAU Skrifter, 10).
- Sundström, L., K. Darmark, M. Henriksen og S. Isaksson 2012. *Rapport fra de arkeologiske utgravningene på ID 106638, Hamremoens av Haugen, 98/6, 293, Kristiansand kommune, Vest-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Sveian, H. 1995. *Sandsletten blir til: Stjørdal fra fjordbunn til strandsted*. Norges geologiske undersøkelse. (Skrifter, 117).
- Svendsen, F. 2014. "Kommentar til Leif Inge Åstveit: «Noen synspunkt på den tidligmesolittiske bosetningen i Sør-Norge»". *Primitive tider* 16: 121–128.
- Svendsen, J.I., J.P. Briner, J. Mangerud and N.E. Young 2015. "Early break-up of the Norwegian Channel Ice Stream during the Last Glacial Maximum". *Quaternary Science Reviews* 107: 231–242.
- Sørensen, L. 2014a. "From Hunter to Farmer in Northern Europe". *Acta Archaeologica* 85/1:1–114.
- Sørensen, L. 2014b. "Farmers on the move – the expansion of agrarian societies during the Neolithic and Bronze Ages in Scandinavia". In H.C. Gulløv (ed.). *Northern Worlds – landscapes, interaction and dynamics*: 463–489. Copenhagen. (Publications from the National Museum, Studies in Archaeology and History, 22).
- Sørensen, L. and S. Karg 2014. "The expansion of agrarian societies towards the north – new evidence for agriculture during the Mesolithic/Neolithic transition in Southern Scandinavia". *Journal of Archaeological Science* 51: 98–114.
- Sørensen, M. 2006a. "Teknologiske traditioner i Maglemosekulturen. En diakron analyse af Maglemosekulturens flækkeindustri". I B.V. Eriksen (red.). *Stenalderstudier. Tidligt mesolittiske jægere og samlere i Sydskandinavien*: 19–76. Århus: Aarhus Universitetsforlag/Jysk Arkæologisk Selskab. (Jysk Arkæologisk Selskab skrifter, 55).
- Sørensen, M., 2006b. "Rethinking the lithic blade definition – towards a dynamic understanding". In J. Apel and K. Knutsson (red.). *Skilled Production and Social Reproduction. Aspects on Traditional Stone Tool Technologies*: 277–299. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (SAU Stone Studies, 2).
- Sørensen, M. and F. Sternke 2004. "Nørregård VI – Lateglacial hunters in transition". In T. Terberger and B.V. Eriksen (eds.). *Hunters in a Changing World. Environment and Archaeology of the Pleistocene–Holocene Transition (ca. 11000–9000 BC) in Northern Central Europe*: 85–111. Espelkamp: Verlag Marie Leidorf GmbH.
- Sørensen, M., T. Rankama, J. Kankaanpää, K. Knutsson, H. Knutsson, S. Melvold, B. V. Eriksen and H. Glørstad 2013. "The first eastern migrations of people and knowledge into Scandinavia. Evidence from studies of Mesolithic technology, 9th–8th millennium BC". *Norwegian Archaeological Review* 46/1: 19–56.
- Sørensen, R. 1975. "The Ramnes Cauldron in the Permian of the Oslo Region, Southern Norway". *Norges Geologiske Undersøkelse* 321: 67–86.
- Sørensen, R. 1979. "Late Weichselian deglaciation in the Oslofjord area, south Norway". *Boreas* 8: 241–246.
- Sørensen, R., S. Bakkelid and B. Torp 1987. "Land uplift. Map sheet 2.3.3". *National atlas of Norway. Main topic 2: Landforms, bedrock and surficial deposits*. Hønefoss: Norwegian Mapping Authority.
- Sørensen, R., H.I. Høeg, K.E. Henningsmoen, G. Skog, S.F. Labowsky og B. Stabell 2014a. "Utviklingen av det senglasiale og tidlig preboreale landskapet og vegetasjonen omkring steinalderboplassene ved Pauler, Larvik kommune, Vestfold". I L. Jaksland og P. Persson (red.). *E18 Brunlanesprosjektet*, Bind I. *Forutsetninger og kulturhistorisk sammenstilling*: 171–293. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 79).
- Sørensen, R., K. E. Henningsmoen, H. I. Høeg og V. Gälman 2014b. "Holocene landhevningstudier i søndre Vestfold of sørøstre Telemark – revidert kurve". I S. Melvold og P. Persson (red.): *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn*. Bind 1. *Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*: 36–47. Kristiansand-Oslo: Portal forlag og Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Arkeologisk seksjon.

- Terhivuo, J. 1988. "The Finnish Lumbricidae (Oligochaeta) fauna and its formation". *Ann. Zool. Fennici* 25: 229–247.
- Thalmann, O., B. Shapiro, P. Cui, V.J. Schuenemann, S.K. Sawyer, D.L. Greenfield, M.B. Germonpré, M.V. Sablin, F. López-Giráldez, X. Domingo-Roura, H. Napierala, H-P. Uerpmann, D.M. Loponte, A.A. Acosta, L. Giemsch, R.W. Schmitz, B. Worthington, J.E. Buikstra, A. Druzhkova, A.S. Graphodatsky, N.D. Ovodov, N. Wahlberg, A.H. Freedman, R.M. Schweizer, K-P. Koepfli, J.A. Leonard, M. Meyer, J. Krause, S. Pääbo, R.E. Green and R.K. Wayne 2013. "Complete Mitochondrial Genomes of Ancient Canids Suggest a European Origin of Domestic Dogs". *Science* 342: 871–874.
- Théry-Parisot, I. 2002. "Fuel Management (Bone and Wood) During the Lower Aurignacian in the Pataud Rock Shelter (Lower Palaeolithic, Les Eyzies de Tayac, Dordogne, France). Contribution of Experimentation". *Journal of Archaeological Science* 29: 1415–1421.
- Thoms, A.V. 2009. "Rocks of ages: propagation of hot-rock cookery in western North America". *Journal of Archaeological Science* 36: 573–591.
- Thorsen, K. 1965. *Kvartærstudier i ytre deler av Aust-Agder og Vest-Telemark*. Hovedoppgave: Universitetet i Oslo.
- Try, H. 1951. *Kvartærgeologiske undersøkelser innenfor Tvedestrand-Risør*. Hovedoppgave: Universitetet i Oslo.
- Tsigaridas, Z. 1996. *Grav – Symbol – Samfunn: En analyse av langhauger fra eldre jernalder i Vest-Agder*. Hovedoppgave, Universitetet i Oslo.
- Tsigaridas, Z. 1998. "Fra gård til grav: Langhauger, kvinneroller og reproduksjon av samfunnet". *Primitive Tider* 1: 1–20.
- Tørhaug, V. 2003. "Torpum 9b – en boplass fra nøstvetfasen med kulturlag og ildsteder". I H. Glørstad (red.). *Svinesundsprosjektet. Bind 2. Utgravninger avsluttet i 2002*: 79–141. Oslo: Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. (UKM Varia, 55).
- Vandkilde, H. 1996. *From Stone to Bronze. The Metalwork of the Late Neolithic and Earliest Bronze Age in Denmark*. Århus: Aarhus Universitetsforlag. (Jutland Archaeological Society Publications XXXII).
- Vandkilde, H. 2007. "A Review of the Early Late Neolithic Period in Denmark: Practice, Identity and Connectivity". *Offa* 61/62: 75–109.
- Van der Veen, M. 2005. "Gardens and Fields: The Intensity and Scale of Food Production". *World Archaeology* 37/2: 157–163.
- Vaneckhout, S., A-K. Salmi and J-A. Junno 2013. "Archaeological refuse fauna in Finland: Understanding the role of bone combustion". *Anthropozoologica* 48/1: 125–134.
- Vang Petersen, P. 1993/1999. *Flint fra Danmarks Oldtid*. København: Høst & Søn.
- Vermeersch, P.M. and S. Bubel 1997. "Postdepositional Artefact Scattering in Podzol. Processes and Consequences for Late Palaeolithic and Mesolithic Sites". *Anthropologie* XXXV/2: 119–130.
- Vibe Müller, K., A.S. Ingstad og A.M. Rosenqvist 1965. "Sluppan. En fangstboplass fra yngre steinalder i Telemark". *Viking* XXIX: 77–120.
- Viken, S. 2017. *Rapport fra arkeologisk utgravning. E18 Tvedestrand–Arendal Delrapport. Krøgenes D3 – Steinalderlokalitet med høy grad av kvartærutnyttelse*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Vinsrygg, S. 1979. "Reiskapar til sanking/primitivt jordbruk? Analyse av steinkøller med bora hol frå Rogaland". *Viking* XLII: 27–68.
- Vogel, P. 2007. "Skärgårdsliv och vita stenar. Nya rön kring mesolitikum utifrån E4-undersökningarna i Uppland". I N. Stenbäck (red.). *Stenåldern i Uppland. Uppdragsarkeologi och eftertanke*: 193–204. Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis. (Arkeologi E4 Uppland – Studier Volym 1).
- Vogel, P. 2010. *Vardagslivets aktiva förändring. En studie av kultur genom arkeologi och stenåldersboplatser*. Uppsala: Uppsala universitet. (Occasional Papers in Archaeology, 51).
- Von Hackwitz, K. and N. Stenbäck 2013. "Changing Landscapes – A GIS analysis of Neolithic site location and shore displacement in Eastern Central Sweden". *Journal of Archaeology and Ancient History* 6: 3–26.
- Wallin, J.E. og J. Linderholm 2017. Pollenanalys från Lämyr, Kvastad, E18 Tvedestrand–Arendal. Miljöarkeologiska Laboratoriet, Rapport nr. 2017-008.
- Waraas, T.A. 2001. *Vestlandet i tidleg preboreal tid. Fosna, Abrensburg eller vestnorsk tidlegmesolitikum?* Hovedfagsoppgave: Universitetet i Bergen.
- Welinder, S. 1978. "The Acculturation of the Pitted Ware Culture in Eastern Sweden". *Meddelande från Lunds Universitets Historiska Museum* 1977–78: 98–110.
- Welinder, S., E.A. Pedersen og M. Widgren 2004. *Jordbrukets första femtusen år*. Uppsala: Almqvist & Wiksell Tryckeri.
- Wenn, C.C. 2012. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Bosetningsspor, produktjonsområde og dyrkningsspor fra neolitikum til folkevandringstid. Bratsberg, 63/69, 244, Skien kommune, Telemark*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Wenn, C.C. 2016. *Rapport fra arkeologisk utgravning. Rv 9 Krokå–Langeid. Del I: Bosetningsspor, produktjonsspor og dyrkningsspor fra mesolitikum, jernalder og middelalder. Langeid Øvre, 2/1, 2, Bygland k., Aust-Agder*. Upublisert rapport i Kulturhistorisk museums Topografisk arkiv.
- Wenn, C.C. *in prep.* "What happened at Langeid? Understanding reopened grave safter time took its toll". In E. Aspöck, N. Müller-Scheessel and

- A. Klevnäs (eds.). *Grave Disturbance*. (Oxbow Studies in Funerary Archaeology).
- Wennberg, T. 2006. "Ur förändringens tid. Boplatser under senmesolitikum". I N. Ytterberg (red.). *Flyktiga förbindelser. Arkeologiska undersökningar inför den nya gasledning i Göteborg–Stenungsund*: 122–153. Nossebro: Bohusläns Museum. (Kulturhistoriska dokumentationer, 21).
- Westgaard, B. 2009. *Trattbägare i O-bygd. Arkeologiska undersökningar längs E6 i Bohuslän, delen Lugnet–Skee Bohuslän, Skee socken, Neanberg 1:14 och S:a Slön 2:4, Skee 1616. Arkeologisk undersökning. Västra Frölunda, Riksantikvarieämbetet. Mölndal: Riksantikvarieämbetet. (UV Väst Rapport, 2008/40).*
- Whitehouse, N.J. and W. Kirleis 2014. "The world reshaped: practices and impacts of early agrarian societies". *Journal of Archaeological Science* 51: 1–11.
- Wieckowska-Lüth, M., W. Kirleis and W. Dörfler 2017. "Holocene history of landscape development in the catchment of Lake Skogstjern, southeastern Norway, based on a high-resolution multi-proxy record". *The Holocene*. Hentet fra: <https://doi.org/10.1177/0959683617715691>. (16. november 2017)
- Wieckowska-Lüth, M., S. Solheim, A. Schulke and W. Kirleis 2018. "Towards a refined understanding of the use of coastal zones in the Mesolithic: New investigations on human-environment interactions in Telemark, southeastern Norway" *Journal of Archaeological Science: Reports* 17: 839–851. Hentet fra: <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2017.12.045>. (22. februar 2018).
- Wiessner, P. 1983. "Style and Social Information in Kalahari San Projectile Points". *American Antiquity* 48/2: 253–276.
- Wilkinson, M.T., P.J. Richards and G.S. Humphreys 2009. "Breaking ground: Pedological, geological, and ecological implications of soil bioturbation". *Earth-Science Reviews* 97: 257–272.
- Williams, H.F.L. 2015. "Contrasting styles of Hurricane Irene washover sedimentation on three east coast barrier islands: Cape Lookout, North Carolina; Assateague Island, Virginia; and Fire Island, New York". *Geomorphology* 231: 182–192.
- Winther, J. 1929. *Langeland. Stenalders Enkeltgrave. Broncealders Brandgrave. Broncealders Offerplads*. Rudkøbing: Langelands Centraltrykkeri.
- Wood, W.R. and D.L. Johnson 1978. "A Survey of Disturbance Processes in Archaeological Site Formation". *Advances in Archaeological Method and Theory* 1: 315–381.
- Yaroshevich, A., D. Nadel and A. Tsatskin 2013. "Composite projectiles and hafting technologies at Ohalo II (23 ka, Israel): analyses of impact fractures, morphometric characteristics and adhesive remains on microlithic tools". *Journal of Archaeological Science* 40/11: 4009–4023.
- Yravedra, J. and P. Uzquiano 2013. "Burnt bone assemblages from El Esquilleu cave (Cantabria, Northern Spain): deliberate use for fuel or systematic disposal of organic waste"? *Quaternary Science Reviews* 68: 175–190.
- Zenkova, I.V. and I.B. Rapaport 2013. "Species richness and high altitude distribution of earth-worms in the Khibiny Massive (Murmansk Region) (Oligochaeta)". In T. Pavlicek, P. Cardet, M.T. Almeida, C. Pascoal, F. Cássio (eds.). *Advances in Earthworm Taxonomy VI (Annelida: Oligochaeta). Proceedings of the 6th International Oligochaete Taxonomy Meeting (6th IOTM), Palmeira de Faro, Portugal, 22–25 April, 2013*: 141–151. Heidelberg: Kasperek Verlag.
- Östman, S. 2015. Makrofossilanalys av 5 prover från E18 Tvedestrand–Arendal, Aust-Agder fylke. Teknisk rapport. Miljöarkeologiska laboratoriet, Rapport nr. 2015-031. Institutionen för idé- och samhällsstudier, Umeå universitet.
- Østmo, E. 1978. "Schafthlochhäxte und landwirtschaftliche Siedlung. Eine Fallstudie über Kulturverhältnisse im südöstlichsten Norwegen im Spätneolithikum und in der älteren Bronzezeit". *Acta Archaeologica* 48: 155–206.
- Østmo, E. 1984. *Kulturminner ved Gyvatn og Evje Øst, Vest-Agder og Aust-Agder*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (UKM Varia, 10).
- Østmo, E. 1988. *Etableringen av jordbrukskultur i Østfold i steinalderen*. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke, 10).
- Østmo, E. 1989. "Vassendøya i Bygland. Fra Setesdalens steinalder". *Viking* LII: 22–52.
- Østmo, E. 1993. "Auve i Sandefjord – sanddynen, snorstempelkeramikken og C14-dateringene". *Viking* LVI: 37–64.
- Østmo, E. 1995. "Nøstvetboplassen på Dælenengen i Oslo. Universitetets Oldsaksamlings første boplassundersøkelse". *Universitetets Oldsaksamlings Årbok* 1993–1994: 91–119.
- Østmo, E. 1997. "Horses, Indo-Europeans and the importance of ships". *Journal of Indo-European Studies* 25/3&4: 285–326.
- Østmo, E. 1998. "Da jordbruket kom til Norge. Funn fra TN A-fasen i Østfold". I E. Østmo (red.). *Fra Østfolds oldtid. Foredrag ved 25-årsjubileet for Universitetets arkeologiske stasjon Isegran*: 83–108. Oslo: Universitetets Oldsaksamling. (Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke, 21).
- Østmo, E. 2005. "Over Skagerak i steinalderen. Noen refleksjoner om oppfinnelsen av havgående fartøyer i Norden". *Viking* LXVIII: 55–82.
- Østmo, E. 2007a. "Solbakken 3, Ystehede, Halden. Boplass med gropkeramisk material". I I. Ystgaard og T. Heibreen (red.). *Arkeologiske undersøkelser 2001–2002. Katalog og artikler*: 77–88. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Fornminneseksjonen. (KHM Varia, 62).
- Østmo, E. 2007b. "The northern periphery of the TRB. Graves and ritual deposits in Norway". *Acta Archaeologica* 78/2: 111–142.

- Østmo, E. 2008. *Auve, en fangstboplass fra yngre steinalder på Vesterøya i Sandefjord. I. Den arkeologiske del*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (Norske oldfunn XXVIII).
- Østmo, E. 2011. *Kriggergraver. En dokumentarisk studie av senneolittiske hellekister i Norge*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (Norske Oldfunn XXVI).
- Østmo, E. 2012. "Late Neolithic expansion to Norway. The beginning of a 4000 year-old shipbuilding tradition". In C. Prescott and H. Glørstad (eds.). *Becoming European. The transformation of third Millennium Northern and Western Europe*: 63–69. Oxford: Oxbow Books.
- Østmo, E., B. Hulthén and S. Isaksson 1997. "The Middle Neolithic settlement at Auve. Laborativ arkeologi". *Journal of Nordic Archaeological Science* 9: 31–40.
- Østmo, E., B. Hulthén, S. Isaksson, A.K. Hufthammer, R. Sørensen, S. Bakkevig og M.S. Thomsen 1997. *Auve. Bind II. Tekniske og naturvitenskapelige undersøkelser*. Oslo: Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. (Norske Oldfunn XVII).
- Østmo, E. og L. Skogstrand 2006. "Nye funn av traktbegerkeramikk ved Oslofjorden: Børsebakke og Vøyenenga". *Viking* LXIX: 69–90.
- Åkerlund, A. og B. Nordqvist 1997. "Om strandbundenhet och strandlinjekronologi. Erfarenheter från Öst- och Västsverige". I M. Larsson og E. Olsson (red.): *Regionalt och interregionalt. Stenåldersundersökningar i Syd- och Mellansverige*: 73–83. Stockholm: Riksantikvarieämbetet (Arkeologiska Undersökningar. Skrifter, 23).
- Åstveit, L.I. 1999. *Keramikk i vitenskapelig kontekst. En studie over neolittisk keramikkmateriale fra Radøy, Hordaland*. Hovedfagsoppgave: Universitetet i Bergen.
- Åstveit, L.I. 2008a. "Kulturhistorisk syntese – Nyhamna gjennom 11 000 år i et overregionalt kulturhistorisk perspektiv. Mellommeseolittisk tid (MM) 8000–6500 BC". I H.B. Bjerck (red.), L.I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen og S. Normann. *NTNU Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser Ormen Lange Nyhamna: 571–574*. Trondheim Tapir Akademisk Forlag.
- Åstveit, L.I. 2008b. "Kulturhistorisk syntese – Nyhamna gjennom 11 000 år i et overregionalt kulturhistorisk perspektiv. Senmesolittisk tid (SM) 6500–4000 BC". I H.B. Bjerck (red.), L.I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen og S. Normann. *NTNU Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser Ormen Lange Nyhamna: 576–587*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Åstveit, L.I. 2008c. "Lokalitet 68 Søndre Steghaugen – En senmesolittisk lokalitet med velbevarte tufter og strukturer". I H.B. Bjerck (red.), L.I. Åstveit, T. Meling, J. Gundersen, G. Jørgensen og S. Normann. *NTNU Vitenskapsmuseets arkeologiske undersøkelser Ormen Lange Nyhamna: 393–421*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Åstveit, L.I. 2009. "Different Ways of Building, Different Ways of Living: Mesolithic House Structures in Western Norway". In S. McCartan, R. Schulting, G. Warren and P. Woodman (eds.). *Mesolithic Horizons. Papers presented at the Seventh International Conference on the Mesolithic in Europe, Belfast 2005*: 414–421. Oxford: Oxbow Books.
- Åstveit, L.I. 2010. "Mesolittiske tufter fra innland og kyst". *Viking* LXXIII: 7–28.
- Åstveit, L.I. 2012. "Som man leter finner man. Røys, boplass og materiell kultur fra mellomneolitikum på Nordvestlandet". *Primitive tider* 9: 71–84.
- Åstveit, L.I. 2014a. "Noen synspunkt på den tidligmesolittiske bosetningen i Sør-Norge". *Primitive tider* 16: 87–104.
- Åstveit, L.I. 2014b. "Svar på kommentarer fra Inger Marie Berg-Hansen, Sigrid Dugstad, Ingrid Fuglestvedt og Frode Svendsen". *Primitive tider* 16: 129–136.